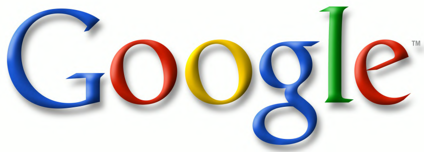
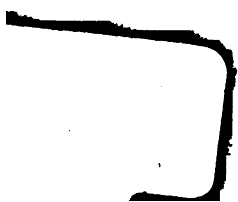

Karl Larsen

KVINDER

KØBENHAVNSK STUDIE

ÆRE

NUTIDSBILLEDE FRA TYSKLAND
I TO AKTER

KØBENHAVN
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN)
GRÆBES BOGTRYKKERI
1889

En af Forfatteren autoriseret, tysk Oversættelse af «Ære» vil udkomme i Professor, Dr. Jul. Hoffory's «Nordische Bibliothek» (S. Fischer's Verlag, Berlin).

KVINDER

KJØBENHAVNSK STUDIE

Personerne:

Kontorchef Lindholm.
Fru Emma Lindholm, hans Hustru.
Frøken Signe Lindholm, deres tyveaarige Datter.
Fru Thyra Kraft.
Madam Jensen.
Pige hos Lindholms.

Handlingen foregaar hos Lindholms i Kjøbenhavn i Vinteren 1887—88.

Første Scene.

(Dagligstue hos Lindholms. I Forgrunden til venstre et bredt Vindue; mange Blomster i Karmen og paa et Blomsterbord; i Nærheden af dette længst fremme Fruens lille Arbejdsbord med et Par lave Stole. Midt for i Baggrunden en Dør ud til Entréen. Paa hver sin Side af denne Dør henholdsvis et moderne Bogskab, fuldt af Bøger i smukke Bind, og et større, gammeldags Møbel. Langt tilbage til højre en anden Dør, længere fremme en Sofa med Bord og adskillige lave Stole af forskellige Former; helt i Forgrunden til højre et noget gammeldags, stort Konsolspejl. Skraat ud fra Bordet til højre staar en Causeuse. I Loftet en Rococo-Lysekrone. Tæppe over hele Gulvet.

Naar Tæppet gaar op, sidder FRU LINDHOLM, en køn, fyrretyveaarig Dame, ved sit Arbejdsbord og læser i en Avis. Hun er i Spadseretoilette).

LINDHOLM

(kommer ind fra højre, gaar hen over Gulvet imod Entréen).

FRU LINDHOLM

(ser op fra Avisen).

Skal Du gaa?

LINDHOLM.

Ja, jeg vilde se lidt op paa Kontoret.

FRU LINDHOLM.

Jeg mente ikke, Du vilde derop i disse Dage. Du havde jo netop taget alt det Arbejde hjem for at faa det færdigt.

LINDHOLM.

Jo, men der var rigtignok noget, som Fuldmægtig Jantzen skulde tale med mig om. Det var angaaende en Legatsag med en engelsk Dame. Mrs. Atkinson havde bedt mig interessere mig for det. Du ved hende, den høje, engelske Dame, ganske net, vi træffer hende hos Konferentsraad Lundes.

(Det ringer.)

LINDHOLM
(hurtig).

Hvem kan det være?

(Begge lytte.)

LINDHOLM
(dæmpet).

Det er Fru Kraft, det Uhyre. Jeg vil min Sandten ikke løbe i Armene paa hende. Saa maa jeg hellere vente lidt. Se at faa hende paa Porten i en Fart.

FRU LINDHOLM.

Ja, hvis jeg kan —

LINDHOLM
(gaar ud til højre).

Anden Scene.

PIGE
(kommer ind, dæmpet).

Jeg lukkede Fru Kraft ind i Spisestuen. Skal jeg sige, Fruen er hjemme?

FRU LINDHOLM
(trækker paa Skuldrene).

PIGE.

Hun har set Fruens Hat og Kaabe hænge ude i Korridoren.

FRU LINDHOLM
(ligeledes dæmpet).

Ja, saa maa De jo lade hende komme ind.

PIGE
(lader idet hun gaar ud Entréedøren staa halvaaben efter sig og høres ude i Entréen:)

Jo, vær saa artig, Fru Kraft, Fruen var hjemme.
(aabner Døren helt for den indtrædende Fru Kraft; gaar ud.)

Tredie Scene.

FRU LINDHOLM
(hen over Gulvet imod Fru Kraft).

Ja, Du undskylder, Thyra. Jeg var et Øjeblik inde i Lindholms Værelse.

FRU KRAFT.

Goddag Emma. (De kysses.) Ja, jeg løber straks igen. Jeg er egentlig ude at gaa Byærinder. Kl. halv to bestemt skal jeg træffe Manna hos Vett & Wessel, vi skal hen at se paa Tarlatan.

FRU LINDHOLM.

Ja, men Du kan jo nok sidde ned et Øjeblik.

FRU KRAFT.

Ja, Tak. (sætter sig og knapper Kaaben op. Med et lille Blik omkring sig og i et smigrende Tonefald.) Du har det saa hyggeligt heroppe!

FRU LINDHOLM.

Skal I paa Bal?

FRU KRAFT.

Ja, det er Manna. Vi er jo i denne Sprogklub, og der har de Bal nu paa Fredag, Kraft er i Repræsentantskabet.

FRU LINDHOLM.

Ja, det ved jeg. Signe talte engang om, hun kunde haft Lyst til at gaa ind i den Forening ogsaa, men det blev dog ikke til noget.

FRU KRAFT.

Nej, Signe gaar jo mere paa Universitetet. Det er mageløst med alle de Forelæsninger, det Pigebarn hører, og det alle mulige Slags.

FRU LINDHOLM.

Ja, hun siger jo altid, at man kan aldrig lære nok.

Fru Kraft.

Ja, Gud hvor det er sandt! — Men det spilder en forfærdelig Tid. Og det er mange Gange om Aftenerne, de holder deres Forelæsninger, eller ogsaa om Formiddagen, lige i Visittiden. Naa, Signe bliver jo nu ikke meget bedt ud.

Fru Lindholm.

Nej, hun bryder sig jo saa lidt om Selskabelighed, det Pigebarn. Jeg maa give hendes Fader Ret, egentlig altfor lidt. Nej, saa har Du mere Fornøjelse af Manna.

Fru Kraft.

Ja, vi kan saamænd ikke klage, Manna kommer en hel Del Steder. Men derfor maa hun ikke glemme sine Sprog. Det har jeg altid holdt paa, at det var noget af det vigtigste. Kraft vilde have, hun skulde lære noget videre efter Konfirmationen, og det er ogsaa fuldkommen rigtigt, for de forlanger meget mere nu til Dags af en ung Pige, end den Gang vi var unge, Emma, det er jo den moderne Udvikling; jeg har hørt Herrerne tale med de unge Piger om alle mulige Ting, som jeg forsikrer Dig for, jeg ikke havde Begreb om at tale med om. Men derfor skal man heller ikke gaa til en Yderlighed, og Kraft kom med nogle meget vidtgaaende Idéer,

men det er da heller ikke Meningen, at de skal lære til at slide for Føden, naar de kan undvære det. Jeg holdt nu paa Sprog. Det er saadan en nydelig Beskæftigelse for unge Piger, har jeg altid syntes.

FRU LINDHOLM.

Ja, jeg finder ogsaa, det er en rigtig yndig Adspredelse.

FRU KRAFT.

Ja, og jeg forsikrer Dig for, Manna læser alle de fremmede Bøger, som vi bare kan overkomme. Kraft er bleven Medlem af Athenæum, for der havde de saadan en Mængde franske og engelske Romaner, vidste jeg fra Fru Andersen. Tyskerne skriver jo ikke noget mere, andet end Lyrik. Det udviklede Cand. Petersen forrige Uge i to Foredrag om den evropæiske Literatur efter Romantiken. Det var virkelig interessant, han er ikke mere end seks og tyve Aar, det er en Nevø af Camilla Riber, og han er saa begavet; men han har saadan et væmmeligt Fornavn, han hedder Thorgny, det er efter Gammeldansk. For egentlig var de Grundtvigianere, men nu er de saa radikale. Kraft mener nu altid, at de er altfor meget radikale.

Fru Lindholm.

Er det i Sprogklubben, Du hører alle de Foredrag?

Fru Kraft.

Nej, det er i ny historisk Forening. Det er ogsaa en meget interessant Forening. Det er med Foredrag og saa med Sammenkomster efter Foredragene. Det er mest unge Overretssagførere og Læger, og saa er der ogsaa nogle saadan Videnskabsmænd. Der er ham, den rædsomme, Stampe, ham har Du nok seet, han boede jo lige overfor Jer paa Landet, ham med det røde Skæg, og saa tænker han vist aldrig paa andet end Bøger, men han skal være saa begavet, siger hans Tante, Fru Ottesen, og han har faaet Guldmedaille.

Fru Lindholm.

Naa, det maa jo være rigtig morsomt for Dig og Manna med alt det. Har Du ogsaa Kraft med?

Fru Kraft.

Nej, han henter os. — Kraft holder ikke rigtig af den Forening. Han siger, at den er for radikal.

Fru Lindholm.

Ja, jeg ved ogsaa, Lindholm talte engang om, han vilde da ikke gaa ind i den af Hensyn til sin Stilling.

FRU KRAFT
(i de første to Punktumer lidt fortrolig dæmpet).

Nej, det er jo det samme med Kraft, det siger han ogsaa; — men vi Damer kan jo meget godt for det. Gud vi er jo Højre. Jeg kan ved Gud ikke fordrage Socialister og saadan'. Men man maa ikke være for ensidig, det siger jeg til Kraft, dér kommer virkelig altfor mange pæne Mennesker. Men i de sidste Par Aar er han bleven saa ganske forfærdelig ensidig Højre. Saadan for nogle Aar siden, Du ved med al den megen Tale om Rigsret og Provisorierne, da var han meget mere tolerant. Det var dengang, han havde ham, Kontorchefen, Du ved nok, Hemmingsen med Valgene ude paa Amager, og saa blev han kaldt op til Ministeren. Han tog jo sin Afsked. Naa, han havde jo Penge. Han blev gift Aaret efter, hun havde ikke Spor. Det var for Resten en Frøken Hoppe.

FRU LINDHOLM.

Ja hende har jeg vist været sammen med engang. Var det ikke en ganske net Pige?

FRU KRAFT.

Synes Du? — Ja, hun har jo et interessant Ansigt, men hun er rigtignok ikke køn. Men hun skal være saa rar. Han havde for Resten truffet hende i Sprogklubben. Kunde Du ikke have

Lyst til at blive Medlem af Sprogklubben? Og Signe? Jeg synes, det kunde være saa morsomt.

FRU LINDHOLM.

Aa, jeg ved ikke, vi kommer saamænd nok ud.

FRU KRAFT.

Ja, men det er jo ogsaa meget interessant. Det er jo mageløs udviklende med alle de Udlændinge, som dér ogsaa kommer. Der var et Par unge Franskmænd der hele sidste Vinter, de var henrivende. Men de er saa smaa. Og saa er der hele den engelske Koloni. Nu er ogsaa Mrs. Atkinson bleven Medlem, hun var der baade Tirsdag og Fredag.

FRU LINDHOLM.

Ja, det vilde nu ikke være nogen Tiltrækning for mig.

FRU KRAFT.

Nej, det var jo nok det jeg tænkte.

FRU LINDHOLM.

Hvad mener Du?

FRU KRAFT.

Naa — jo, jeg mener bare, at jeg tænkte jo nok, Du kendte hende. Du har vel været sammen med hende i Selskaber. Hun skal komme forfærdelig meget ud.

FRU LINDHOLM.

Ja, Lindholm har haft hende til Bords nogle Gange hos Konferentsraad Lundes.

Det er et koket Fruentimmer.

FRU KRAFT.

Ja, det skal Du rigtignok have Ret i. Gud ved, hvad Manden har været?

FRU LINDHOLM.

Naa, Familien er der nu ikke noget i Vejen med, det har jeg forhørt hos Generalkonsulens, hun kommer jo endogsaa hos Gesandtens.

Men jeg kan ikke udstaa hende.

FRU KRAFT.

Nydelig er hun jo. — Jo, det kan man ikke nægte.

FRU LINDHOLM.

Nej, det falder mig saamænd heller ikke ind. Hun er oveniøbet meget køn, og hun generer sig ikke. Der er vel en Sværm af Tilbedere om hende oppe i Sprogklubben?

FRU KRAFT.

Naa, det kan jeg egentlig ikke sige, hun er jo fornem. Og der var flere af disse yngre Herrer, som hun i Grunden viste rædsomt af. Der er jo

ogsaa nok nogle af dem, som gaar saadan lidt vel dristigt til, jeg mener overfor den Sort udenlandske, de har nu saadan deres egen Maade.

FRU LINDHOLM.

Ja, unge Flødeskæg tror jeg nok ikke, hun bryder sig om.

FRU KRAFT.

Nej, det er vist mere saadan noget ældre, fine Herrer, jeg mener ikke gamle, men saadan . . .

FRU LINDHOLM.

Du mener saadan som min Mand.

FRU KRAFT.

Gud Emma, jeg tænkte virkelig ikke . . . men naar Du selv siger, saa . . . din Mand var jo rigtignok i Sprogklubben i Fredags. Det var som Gæst. Han var indført af Departementschefen, men nu jeg gik herop, talte jeg paa Gaden med den unge Dr. Elberg, og han sagde, han skal ogsaa være Medlem, han bliver nok slaaet op idag.

FRU LINDHOLM.

Naa ja, det har han jo Lov til. Jeg løber ikke i Hælene paa min Mand.

FRU KRAFT.

Nej Gud, det kunde da aldrig falde En ind.

FRU LINDHOLM.

Han er Medlem af saa mange Selskaber og Foreninger, de løber her med Regninger hver anden Dag. Jeg er bare glad over, jeg ikke skal med til alt det; vi har saamænd nok, ogsaa med alle dem, som kommer til os. Jeg er glad, bare jeg kan have nogle Aftener i Ro. Og Signe med. Vi behøver ikke at rende ud.

FRU KRAFT.

Nej, det var saamænd galt, om man skulde behøve det. — For at faa Folk til at komme til sig . . . aa Gud, det kan man saamænd sagtens.

FRU LINDHOLM.

Ja, naar man har noget at byde paa, kan man jo nok faa nogen.

FRU KRAFT
(noget bedsk).

Ja—a . . . (rejser sig.) Det er nok for Resten snart paa Tiden, jeg kommer til at gaa (giver sig til at knappe Kaaben). Signe er vel ikke hjemme?

FRU LINDHOLM.

Jo, hørte Du ikke, at der blev talt inde i hendes Værelse, da Du kom? (ringer.)

FRU KRAFT.

Jo, jeg hørte jo nok, der var Stemmer . . .

FRU LINDHOLM.

Hun har haft sit Arbejde for Understøttelsesforeningen, men nu kommer Pigen, saa kan vi høre.

FRU KRAFT
(sætter sig igen, ud i Luften).

Aa, det er en Skam . . . (knapper Kaaben op igen.)

Fjerde Scene.

PIGE
(kommer ind).

FRU LINDHOLM.

Sig til min Datter, hvis hun er færdig, at Fru Kraft vilde gærne hilse paa hende.

PIGE.

Ja, der gik lige en Kone, som havde været der, og saa er der vist ikke fler. Nu skal jeg sige det (gaar ud).

Femte Scene.

FRU KRAFT.

Det er rigtignok nydeligt af Signe med den Understøttelsesforening, det maa man saamænd sige, det hører der rigtignok Hjærte til.

FRU LINDHOLM.

Ja, baade Hjærte, synes jeg, og ikke Hjærte.

FRU KRAFT.

Men Gud, er der forekommet noget? Jeg mener, saadan som de skriver om i Venstrebladene.

FRU LINDHOLM.

Nej, hvad skulde der forekomme andet, end hvad der forekommer hver Dag, at de maa vises bort, mange . . .

FRU KRAFT.

Naa ikke andet.

FRU LINDHOLM.

De kan nu engang ikke blive hjulpne allesammen. Og saa er der mange, der ikke er til at stole paa, og hvor de maa undersøge og bliver narrede. — Aa, jeg kunde ikke holde det ud.

FRU KRAFT.

Jo men de lyver; det er det med Trængende. Jeg skal aldrig glemme to Smaapiger engang, der bad om Penge til Brød, og saa gav jeg dem noget Mad af Pigens, som hun havde ladet staa fra om Aftenen. Da jeg kommer ned i Porten, falder mit Blik paa Grossererens nye Barnevogn, der stod dernede, og da jeg lukker Kaleschen op, saa ligger dér alle Stykkerne. Du maa tænke Dig, løftet den svære Kalesche op og skubbet dem helt langt ind. Det var lige nede ved

Sædet, at jeg fandt dem. — Nej, de bruger det til Slikkerier, Fattige. Det er det, de gør. Saa ondt som det ogsaa gør En, saa maa man smække sin Dør.

FRU LINDHOLM.

Aa, Nød er rædsomt! Jeg gav helst til dem allesammen bare for ikke at se det.

Sjette Scene.

SIGNE

(kommer ind fra Entréen. Hun er lidet køn, noget klodset, og paa en vis, demonstrativ Maade tarvelig klædt uden Pynt).

Goddag, Fru Kraft!

FRU KRAFT.

Goddag, lille Signe! Vi sad netop og talte om alt det humane, Du gør; der er vist megen Nød i Vinter.

SIGNE.

Ja, vi har meget at gøre paa Kontoret. Og der maa anvendes den yderste Skønsomhed ved Uddelingerne.

FRU LINDHOLM.

Ja, jeg fortalte lige Fru Kraft, at der kommer saa mange, som Du maa vise væk.

FRU KRAFT.

Jo, jeg kender det. Og saa bliver de grove. Forleden var der en, som jeg havde vist af ved begge Dørene, baade i Køkkenet og paa Hovedtrappen, og saa er han gaaet helt ned igen og op ad Hovedtrappen med Kridt i Lommen, og han havde skrevet «Rak», kan Du tænke, paa Døren.

SIGNE.

Ja den Sort Optrin har vi nu rigtignok ikke nogle af.

FRU LINDHOLM.

Ja, men jeg begriber ikke, Signe, hvor Du bare kan have Hjærte til at vise dem væk.

SIGNE.

Naa, man har jo sine Principer at gaa efter, Mo'er.

FRU KRAFT.

Ja det er rigtigt, lille Signe. Man maa have Principer, jeg giver aldrig ved Dørene eller paa Gaden. Det vil sige, der er saadan en rigtig net, ældre Mand, som kommer hos saa mange pæne Familier, og han er kommen i mange Aar, det begyndte med, at han havde en Hofteskade, og ham giver jeg. Aa, han er saa nydelig høflig og takker. Han faar saadan sit Visse.

SIGNE
(vigtig).

Kære Fru Kraft, det er netop den allerfarligste Sort Fattige. Det er det, som hedder de professionelle Tiggere. Man gør ikke noget godt mod Samfundet ved at holde dem oppe.

FRU KRAFT.

Ja det ved jeg nu rigtignok ikke, lille Signe; for naar det e r pæne Trængende, og det er virkelig saadan en nydelig gammel Mand og saadan en dannet Optræden, saa synes jeg nok, at det er Ens Pligt at give. Og han kommer hos saa mange, vi kender, vi taler saa tit om ham, vi kender alle hans Forhold, baade med Sønnerne og Døtrene.

SIGNE.

Nu skal jeg fortælle Dem noget, Fru Kraft. Her gik netop lige en Kone. Hun er kommen regelmæssig til Foreningen i flere Vintre, jeg har hendes Historie fra den forrige Kredsforstanderinde, og det er virkelig en pæn Kone, som De siger, og som trænger. Men jeg kunde dog ikke forsvare at blive ved at give hende.

FRU LINDHOLM.

Hvorfor kunde Du ikke det, Signe?

SIGNE.

Fordi hun er ikke tredive Aar og har otte Børn.

FRU LINDHOLM.

Men saa var der da saameget mere Anledning, Barn.

FRU KRAFT.

Gud, det ulykkelige Menneske med otte Børn!

SIGNE
(ivrig).

Ja, men det er netop det, man kalder for rent umiddelbare Indtryk. Og dem maa man ikke lade sig lede af. Naar Velgørenhed skal være noget rigtig rationelt, maa det naturligvis gaa efter sociale Principer. Man kan virkelig ikke understøtte et Proletariat til stadig at tiltage. — Frøken Henriksen har advaret hende i de sidste tre Aar hvert Aar . . .

FRU KRAFT.

Frøken Henriksen!? Det er da ikke Jane Henriksen?

SIGNE
(mut).

Jo hun hedder Christiane.

FRU KRAFT
(mod Fru Lindholm).

Det er hende, den grusomme, med Sædelighedssagen. Hun har saadan en Næse (viser med Haanden).

SIGNE.

Ja, hendes Næse kommer vel ikke Sædeligheds-sagen ved.

FRU KRAFT.

Jo, det ved Gud, den gør. For ved du hvad, min Pige, naar man ser saadan ud, saa skulde man nødig stille sig op i Ridehuset og tale om alt det, man skal forlange af Mændene, og at Kvinderne skal værnes for alt muligt, eller hvad det er hun siger, jeg har ikke hørt det; for det griner bare Herrerne af, rent ud sagt.

SIGNE
(irriteret).

Frøken Henriksen er en meget begavet Dame, og hun indtager meget moderne Standpunkter baade i Sædelighedssagen og i Velgørenheden. Og det har netop været meget klogt, at hun advarede Konen, men hun gik naturligvis alligevel hen og fik et Barn hvert Aar!

FRU LINDHOLM.

Naa, lille Signe, det synes jeg nu nok, Frøken Henriksen kunde have fundet sig i.

FRU KRAFT.

Ja, det synes jeg med. Det er jo en gift Kone.

SIGNE
(med et Knips med Læberne).

Ja, der maa De rigtignok undskylde, men det er aldeles fejlagtigt. For det er slet ikke det, det kommer an paa.

FRU KRAFT.

Aa, ved Du hvad, lille Signe, det synes jeg dog nok.

SIGNE
(stadig ivrigere).

Ja, men det er det nu alligevel ikke. Det er jo indlysende, at Ansvaret for at sætte Børn i Verden kan blive lige stort, enten en Forbindelse er legaliseret eller ikke.

FRU KRAFT
(spids).

Naa ja, saadan er det maaske i det, man kalder fri Kærlighed.

FRU LINDHOLM.

Lille Signe, det forstaar Du dig ikke paa, min Pige.

SIGNE
(heftig).

Jo, det gør jeg netop meget godt, Moder, meget godt. For det er ganske overfladisk, det I siger, Du og Fru Kraft. Det er jo Faktum, at

der er Ægteskaber, der er langt mere usædelige end mange frie Forbindelser.

FRU LINDHOLM.

Jeg synes ikke, det er noget meget passende Emne, min Pige.

FRU KRAFT
(henrykt — bedsk).

Nej, jeg vil jo nok sige . . .

SIGNE.

Og saa er det netop et meget passende Emne. For man maa kunne tale rent ud om de vigtigste Ting i Livet. Og man skal ikke forsvare sig med at tale haanligt om det, man kalder for den frie Kærlighed.

FRU KRAFT.

Naa, den holder Du maaske paa?

SIGNE
(i en arrig Tone).

Hvad vil det sige at holde paa den? Jeg holder ikke paa den. Men jeg foragter alle uforstaaende Angreb og Forvrængninger af dens Tanker. For den frie Kærlighed er og bliver Idealet af Kærlighedsforbindelser imellem Kvinde og Mand.

FRU LINDHOLM.

Aa, alt det Du sidder og læser, Pigebarn! —

FRU KRAFT.

Naa, Du tror maaske, det vilde være heldigt med fri Kærlighed? Du mener, at Mændene kunde bare rende fra deres Koner, naar de havde tabt sig lidt. Det var noget godt noget at lære dem. Og det strider da ogsaa mod al Moral.

SIGNE.

Ja det strider mod den kristne.

FRU LINDHOLM.

Jamen det er da den, der er. —

FRU KRAFT.

Ja, der maa jeg rigtignok holde med Pastor Hansen. Han talte netop om Fritænkerne . . .

SIGNE.

Ja, jeg ved, han forsøger sig i at angribe dem paa Steder, hvor der ikke kan tages til Genmæle.

FRU KRAFT.

Ja, man kan da ikke sidde og raabe op og forstyrre Gudstjenesten! Det gør de vel heller ikke paa Forelæsningerne.

Signe.

Jeg bryder mig aldeles ikke om, hvad Pastor Hansen siger. Det er jo ogsaa en ganske ung Dreng.

Fru Kraft.

Det maa Du ikke sige, Signe. Han er syv og tyve Aar, og han ser meget ældre ud . . .

Signe.

Naa ja, han har jo sin Betaling for at skælde ud paa Fritænkerne.

Fru Kraft.

Aa Dine, de gør det vist heller ikke for ingenting.

Fru Lindholm
(i en Tone for at give Samtalen en anden Vending).

Hører Du Pastor Hansen, Thyra?

Fru Kraft.

Ja vi gør. Det er jo saa nær, og saa er det paa saadan en passende Tid. Han præker jo ganske dejligt. Og det var det, jeg kom fra, han sagde netop, at den frie Kærlighed, det var alle Menneskenes onde Lyster og Begærligheder . . .

Signe.

Ja, De ved naturligvis ikke, at Menneske-

hedens herligste Aander i deres Hjærter har bekendt sig til den.

FRU KRAFT.

Aa, Aander! — Nej lad os nu bare ikke tale om, hvad der sommetider kan ligge paa Bunden af vore Hjærter, lille Signe. Det er det vist bedst, vi tier stille med.

SIGNE.

Ja, jeg kender det Løsen. Der skal alle Tider ties.

FRU KRAFT.

Ja, det er saamænd ikke værd at rende omkring til alle Mennesker med hvad der saadan mange Gange kan være i Vejen.

FRU LINDHOLM.

Nej, det giver jeg Dig Ret i, Thyra.

FRU KRAFT.

Hm! — Og at saa Mændene ganske roligt skulde kunne gaa deres Vej og lade Konen staa paa Gaden. (mod Signe.) Hvad tror Du saa, hun skulde gribe til?

SIGNE.

Ja, alt det kommer af, at man stadig taaler, at Kvinden bliver nedværdiget ved at skulle

underholdes af en Mand. Det er netop det uværdige Tryk, vi ogsaa vil tage fra hende.

FRU KRAFT.

Aa, Tryk! — Hvad er det for noget Snak? — Ja, der er ved Gud nok at gøre i et Hus, om ogsaa man nu ikke har mere end det ene Barn. Der er altid noget at faa Tiden til at gaa med, men det maa jeg rigtignok sige, at Kraft, han slider saamænd fra Morgen til Aften, og det er ikke altid en Fornøjelse.

Men det er ogsaa en Mands skønneste Bestemmelse, det talte ogsaa Pastor Hansen om, at arbejde for Hustru og Hjem. Og Du kan tro, min lille Pige, at begyndte man først med at lade Mændene løbe, som de vilde, saa blev det til en nydelig Redelighed.

SIGNE.

Saa blev der først Sandhed i Hjemmene.

FRU KRAFT.

Aa Gud, det blev saamænd de samme smaa Nødløgne mellem dem ogsaa!

SIGNE
(ser paa sit Uhr).

Ja, jeg maa desværre afbryde Diskussionen.

Klokken er to, og de lukker paa Universitetet præcis et Kvarter over.

FRU KRAFT.

Men Gud, er den to? Og jeg skulde træffe Manna bestemt halv to hos Vett og Wessel. Naa, hun er naturligvis gaaet omkring i Afdelingerne saa længe; han, der er Chef for Tæpperne, ham kender vi fra Sprogklubben — hvad er det nu han hedder, det er saadan et mere sjældent Navn, naa det kan ogsaa være det samme, men han viste os alt muligt forleden Dag, han var saa galant. Der skulde Du set et Smyrna, Emma, til den yngste Frk. Rugaards Udstyr.

SIGNE.

Ja, Farvel Fru Kraft, jeg skal jo den anden Vej.

FRU KRAFT.

Ja, men lad os dog gaa ned ad Trapperne sammen. Farvel Emma!

FRU LINDHOLM.

Farvel, Farvel! (de kysses.)

SIGNE.

Farvel, Moder. Ja jeg kommer ikke før Middag.

FRU LINDHOLM
(da de ere ved Døren).

Var det paa Fredag, Du og Manna skulde paa Bal?

FRU KRAFT.

Ja, det er paa Fredag.

FRU LINDHOLM.

Ja, saa vil jeg ønske Jer rigtig god Fornøjelse.

FRU KRAFT.

Tak, Tak! Du skulde gaa med, Signe, det er i Sprogklubben, det kunde blive rigtig morsomt. Du taler jo baade Fransk, Tysk og Engelsk.

SIGNE.

Aa, De ved nok, Fru Kraft, jeg er ikke meget for den Slags Adspredelser.

FRU KRAFT.

Aa nej, det kan jo ogsaa blive kedeligt at sidde og se paa, at de andre morer sig. Farvel, Emma, og hils Lindholm. Han er naturligvis paa Kontoret. Farvel!

(Begge ud.)

Syvende Scene.

LINDHOLM
(kommer ind fra højre).

Naa er hun gaaet? Havde hun noget Nyt?

FRU LINDHOLM
(som gaar lidt frem og tilbage i Stuen).

Nej, ikke det ringeste.

LINDHOLM.

Naa, ja jeg mente bare, hun plejer jo at løbe om med en farlig Bunke.

FRU LINDHOLM.

Nej, hun fortalte ikke det mindste af Interesse.

LINDHOLM.

Gik Signe med hende? Skulde de sammen ud?

FRU LINDHOLM.

Nej, de fulgtes blot ned ad Trapperne, Signe skulde paa Universitetet.

LINDHOLM.

Ja, saa er det nok bedst, man ser at komme op paa Kontoret.

FRU LINDHOLM
(standser).

Naa, gaar Du virkelig derop?

LINDHOLM.

Ja, jo . . . man trænger til at se dem, jeg mener, der er altid et og andet, der kunde være forefaldet. Jo man kan ikke ganske blive borte, nej . . . (gaar henimod Entréedøren.)

FRU LINDHOLM.

Sig mig, Henrik, er det paa Torsdag, vi skal til Etatsraad Blank's.

LINDHOLM
(standser).

Ja, det er det jo.

FRU LINDHOLM.

Ja, jeg skulde ud at købe et Garniture af Blomster til den Aften.

LINDHOLM
(interesseret).

Hvad skal det være for Blomster?

FRU LINDHOLM.

Aa, jeg havde tænkt paa laksefarvede Roser. Og det er i Aften, vi skal til Bentzen's?

LINDHOLM.

Ja, desværre.

FRU LINDHOLM.

Og imorgen har vi den Velgørenhedshistorie,

det er da godt, vi kan være hjemme paa Fredag. Det skal blive helt rart.

LINDHOLM.

Ja . . . jeg skal desværre til et Møde.

FRU LINDHOLM.

Skal Du nu til et af de kedelige Møder igen?

LINDHOLM.

Ja, det er saagu ikke morsomt. Du kan tro, man var saamænd helst fri.

FRU LINDHOLM.

Naa ja, men det varer jo ikke saa længe. Det er vel Klokken syv?

LINDHOLM.

Jo, men det er rigtignok umuligt at sige, hvor længe det kan trække ud. — Og saa havde jeg for Resten lovet, at jeg bagefter vilde komme lidt op i Sprogklubben. Det har jeg maaske glemt at fortælle Dig, jeg maatte melde mig ind i den Forening forleden, Departementschefen er i Repræsentantskabet.

FRU LINDHOLM.

Hm! (lille Pavse.)

LINDHOLM.

Departementschefen interesserer sig jo ganske

særligt for Sprog . . . Fransk. (lille Pause.) Det er jo en gammel fransk Familie.

FRU LINDHOLM.

Hm!

LINDHOLM.

Fordrevne Huguenotter.

FRU LINDHOLM
(tier helt).

LINDHOLM.

Fra Slutningen af det 17de Aarhundrede. De fik Lov at bosætte sig i Fredericia.

FRU LINDHOLM
(gaar henimod Causeusen).

Ja, Aarhundredet interesserer mig nu mindre.

LINDHOLM.

Synes Du ikke om det, Emma?

FRU LINDHOLM.

Naa, Du kan jo gøre, hvad Du vil. — Og Du ved, jeg har altid undt Dig dine Fornøjelser.

LINDHOLM.

Ja, ikke sandt!

FRU LINDHOLM
(sætter sig paa Causeusen).

Men jeg syntes jo nok, at Du engang imellem kunde være lidt hjemme hos mig.

LINDHOLM
(lidt rørt).

Ja, jo . . . men jeg forsikrer Dig, Departementschefen har virkelig flere Gange, mange Gange udtalt det Ønske, at jeg skulde blive Medlem. Du ved, han holder af chevaleresk at konversere Damerne lidt og saa trække sig tilbage til en rigtig fin Whist.

FRU LINDHOLM.

Departementschefen er en rigtig rar Mand.

LINDHOLM
(glad).

Ja, ikke sandt. Og det er det, han altid siger med en lille Version af et gammelt fransk Ord: Chez les danois les jeus sont trop de jeus; man spiller kun Whist tre Steder i Kjøbenhavn, hos Hs. Excellence, hos Dem, Kontorchef Lindholm, og hos mig.

FRU LINDHOLM
(klapper let med den flade Haand paa Causeusen, hvor hun sidder).

Sæt Dig lidt hos mig, Henrik.

LINDHOLM
(sætter sig uvilkaarligt).

FRU LINDHOLM.

Jeg holder meget af Departementschefen.

LINDHOLM.

Ja det er virkelig en ganske flink Mand — og elegant.

FRU LINDHOLM.

Rigtig passende for min egen elegante Mand (lægger, idet hun rejser sig, Hænderne hastig op om ham og giver ham et hurtigt, lille Kys).

LINDHOLM
(lidt varm).

Lille Emma! — Hvor Du ser godt ud idag. Nej sæt Dig ned igen. —

FRU LINDHOLM.

Aa, saadan en gammel Kone som jeg! —

LINDHOLM.

En Kvinde har den Alder, som hun har for den, hun elsker, vilde Departementschefen have citeret.

FRU LINDHOLM.

Jeg synes, Henrik, Du gaar ham ganske godt i Næringen. — Hvor her dog for Resten er dejlig hyggeligt! —

LINDHOLM.

Ja og stille, nu hun er gaaet og Signe med.

FRU LINDHOLM.

Ja, og saa sidder vi to gamle Mennesker ganske alene i al den Idyl og kysser hinanden. —

LINDHOLM.

Aa, Du er ti Aar yngre, Emma, naar Du bare selv vil.

FRU LINDHOLM.

Tror Du ikke, Henrik, jeg altid gærne vil? Du skulde blot give mig Lejlighed til det lidt tiere. Du er altfor forfærdelig meget ude, Henrik. Jeg ved jo snart aldrig mere, naar jeg har Dig. Og saa er Du jo dog min egen Mand. **(Tager hans Haand i sin.)**

LINDHOLM
(lægger sin anden Haand over hendes).

Emma! —

FRU LINDHOLM.

Ja, men er det ikke sandt? Om Morgenen har jeg været længe oppe, naar Du engang vaagner, og straks Du har faaet nogen Frokost, gaar Du paa Kontoret. Og er vi ikke netop ude sammen, saa kommer Du først hjem om Aftenerne sent, længe efter at jeg er falden i Søvn. Skal vi da slet ikke mere end spise Frokost sammen?

LINDHOLM.

Naa, lille Emma, ikke være vred. **(Vil kysse hende, men hun har gjort sig lempelig fri og gaar langsomt over Gulvet hen imod Vinduet.)**

FRU LINDHOLM
(under Gangen).

Aa, jeg siger jo ikke noget til det. Det maa man vel vænne sig til.

LINDHOLM.

Naa, det maa Du ikke sige.

FRU LINDHOLM
(staar tavs henne ved Vinduet og piller ved Blomsterne paa Blomsterbordet).

LINDHOLM
(gaar over mod hende, staar et Øjeblik og kysser hende paa Haaret).

FRU LINDHOLM
(bebrejdende uden at vende sig).

Henrik! —

LINDHOLM.

Nej, ikke skænde! Jeg maa kysse den søde Nakke . . . Ikke et eneste graat Haar! (kysser igen, hun vender Ansigtet smilende op imod ham og rækker Munden frem, han kysser hende paa Munden.)

FRU LINDHOLM.

Husker Du hvad Dag det er paa Fredag?

LINDHOLM.

Paa Fredag? Den 24de. Nej.

FRU LINDHOLM.

Det er den Dag, Du i sin Tid blev Fuldmægtig i Ministeriet.

LINDHOLM
(henrykt).

Og det husker Du paa?

FRU LINDHOLM.

Tror Du ikke, jeg husker alle de Dage, da der skete min egen Mand noget godt.

LINDHOLM.

Hvor Du er kær!

FRU LINDHOLM.

Kunde Du ikke blive hjemme hos mig den Aften?

LINDHOLM.

Jo, lille Emma, jo. Jeg skal blive hjemme, jeg skal blæse . . . blæse . . . Departementschefen et Stykke.

FRU LINDHOLM.

Ja, hvis han da ikke bliver fornærmet.

LINDHOLM.

Pyh! Fornærmet! Nej det bliver han ikke. Det bryder jeg mig ogsaa Pokker om.

FRU LINDHOLM.

Ja, men det kunde dog maaske være, at det kunde skade Dig.

LINDHOLM.

Naa, det var da ikke godt. Det skulde man da nok kunne sætte sig ud over. Man er da ingen Slave.

FRU LINDHOLM.

Ja, for Du ved, jeg vilde jo saa nødig faa Dig til noget, som der kunde komme noget galt ud af bagefter.

LINDHOLM.

Lille, søde Emma, Du er den samme, kære, søde, omhyggelige, lille Pige.

FRU LINDHOLM.

Henrik! (Kærtegn.) Behøver Du saa at gaa paa Kontoret idag? Er det meget vigtige Forretninger? Eller er det bare disse Mennesker, der nu igen skal lægge Beslag paa al din Tjenstvillighed.

LINDHOLM.

Naa ja, det var nu ikke saa meget. Endnu var der egentlig ikke Tale om den Legatsag, men .. det er yderst rimeligt, at der bliver saadan noget ved Lejlighed. Jantzen skulde fortælle mig noget

saadan i sin Almindelighed om Damerne; han skulde til Konsul Møllers igaar Aftes, de kender alle Mennesker. Du forstaar nok, man maa være lidt orienteret.

FRU LINDHOLM.

Det var jo kedeligt, for ellers vilde jeg bedt Dig gaa et lille Byærinde med mig idag, men saa haster det vel med Fuldmægtig Jantzen?

LINDHOLM.

Naa, nu haster det egentlig ikke saa meget. — Hvad var det, Du skulde købe.

FRU LINDHOLM.

Det var det Rosengarniture til imorgen, vi talte om før.

LINDHOLM.

Naa, de laksefarvede.

FRU LINDHOLM.

Ja, det kom nu til at bero paa Dig. For der er alligevel ikke nogen, der har saa fin en Smag som netop Du. Og det ved Du, at vi Damer i min Alder, vi er sommetider en Smule tilbøjelige til at glemme, at vi ikke er helt unge mere. Nu vilde jeg have, at Du engang skulde klæde din gamle Kone paa.

LINDHOLM.

Du kan tro, jeg skal finde ud til Dig alt det, som passer, naar man mangler tre Maaneder i de fyrretyve, og som dog gør baade de fem og seks Aar yngre. Jeg skal blot over til Skræderen at prøve min nye Kjole, saa kommer jeg tilbage og henter Dig.

FRU LINDHOLM.

Ja, jeg er færdig. Jeg skal blot have Hat og Kaabe paa. Farvel saa længe. **(Lindholm ud.)**

Ottende Scene.

FRU LINDHOLM

(gaar hen til det store Konsolspejl, staar stille, betragter sig i det, retter noget paa Frisuren).

PIGE

(kommer ind).

Der er en Kone derude, som gærne vilde tale med Fruen; jeg troer, det er hende, den sidste, der var hos Frøkenen før. Skal jeg lade hende komme ind?

FRU LINDHOLM.

Ja, hvad vil hun mig?

PIGE.

Ja, hun siger bare, hun vilde saa rædsom

gærne tale med Fruen, og Fruen maatte ikke sige Nej. Det er for Resten en pæn, yngre Kone.

FRU LINDHOLM.

Aa ja, lad hende saa komme. (Pige gaar ud.)

Niende Scene.

FRU LINDHOLM

(kaster et sidste Blik i Spejlet og ruller en Stol frem, som hun vil sætte sig i. Det banker).

Kom ind!

MADAM JENSEN

(kommer ind, lukker straks og omhyggelig Døren efter sig, bliver staaende næsten med Ryggen op ad Døren. Hun er henved tredive Aar, tarvelig klædt, men med en lidt ungdommelig Hat og Frisure. Nette om end noget blegede Ansigtstræk).

FRU LINDHOLM

(som sætter sig).

Vær saa god, kom nærmere.

MADAM JENSEN.

Ja, mange Tak, Frue. (Gaar nogle faa Skridt nærmere.)

FRU LINDHOLM

(efter et Blik).

De kan godt sætte Dem ned.

MADAM JENSEN

(sætter sig paa Kanten af den hende nærmeste Stol).

Ja, mange Tak, Frue.

FRU LINDHOLM.

Har De været hos min Datter idag?

MADAM JENSEN.

Ja, jeg har, Frue.

FRU LINDHOLM.

Men hvor kan det saa være, at De kommer til mig?

MADAM JENSEN
(med et langt Blik).

Jo, fordi at Frøkenen, hun vilde jo ikke give mig noget, Frue.

FRU LINDHOLM
(ked).

Aa ja, det er jo det, man kan jo ikke give til dem allesammen. Det . . . det gaar efter Principer. Det forstaar De jo nok?

MADAM JENSEN.

Jo—o. Men jeg tænkte . . .

FRU LINDHOLM.

De har vel faaet Understøttelse flere Gange før?

MADAM JENSEN.

Jo—o, jeg har jo faaet nogle Gange, men . . .

FRU LINDHOLM.

De er naturligvis gift?

MADAM JENSEN.

Ja, det er det jeg er, Frue.

FRU LINDHOLM.

Det er maaske Dem, min Datter talte om med de mange Børn?

MADAM JENSEN.

Ja, vi har jo otte levende. Den sidste døde for os.

FRU LINDHOLM.

Men du gode Gud! Hvor længe har De da været gift?

MADAM JENSEN.

Ja, det er nu paa niende Aar. (Lille Pavse.) For vi blev først gift bag efter.

FRU LINDHOLM.

Hm. —

MADAM JENSEN.

Jamen det er det, jeg respeterer ham for, for der er nok, der ikke gør det.

FRU LINDHOLM.

Naa ja, han holdt vel af Dem?!

MADAM JENSEN.

Ja—a, det gjorde han jo renok.

FRU LINDHOLM.

Sig mig, hvad er nu Deres Mand?

MADAM JENSEN.

Ja, han har ikke lært nogen Profession, han er kuns Arbejdsmand.

FRU LINDHOLM.

Men det er dog en ung Mand, ikke sandt?

MADAM JENSEN.

Ja, vi er lige gamle.

FRU LINDHOLM.

Ja, men saa synes jeg dog nok, han maatte kunne have Arbejde, saadan en ung stærk Mand.

MADAM JENSEN.

Aa Frue, de gaar næsten og spadserer allesammen. Og naar der bliver noget Arbejde, saa er det jo meget disse svenske Labander fra Skaane a', der tager det; det siger de.

FRU LINDHOLM.

Ja, men man maa nu ogsaa gøre alt, hvad man kan, for at faa noget at bestille. Og der er

virkelig mange, der ikke gør det. Der er professionelle Tiggere, mange.

MADAM JENSEN.

Nej, min Mand render saamænd rundt paa alle Pladserne for at høre om Arbejde, og paa Beværtningerne, hvor at de søger. Og Gud give til Gud han ku' faa Arbejde. For naar han ikke har Arbejde, saa er det en anden, det gaar ud over.

FRU LINDHOLM.

Er han ikke god imod Dem? —

MADAM JENSEN.

Jo—o . . .

FRU LINDHOLM.

Ja jeg mener, han holder dog stadig af Dem.

MADAM JENSEN.

Jo—o, det gør han jo renok.

FRU LINDHOLM.

Men saa øder han maaske sine Penge væk, naar han tjener nogle.

MADAM JENSEN.

Ja, han kunde jo nok holde lidt mere sammen paa dem.

FRU LINDHOLM.

Ja, men det er netop det skrækkelige ved det. Saa er det, som min Datter siger, saa kan man ikke forsvare at hjælpe. De talte om, at han gik paa Beværtninger. Drikker han?

MADAM JENSEN.

Nej, det gør han renok ikke, Frue. (Lille Pavse.) Men det er det andet. —

FRU LINDHOLM.

Hvad for noget?

MADAM JENSEN.

Jo, Fruen ved nok . . . jeg kunde jo ikke saa godt sige det til Frøkenen . . . men han er saa flygtig. — Fruen ved nok, Mandfolk de er jo mere saadan ledige, end naar man har alle de Børn og kvæles med, og saa kan jo saadan unge Tøse holde sig meget mere ordentlig i alting end en anden.

FRU LINDHOLM.

Naa. — De har opdaget, at Deres Mand er bleven Dem utro.

MADAM JENSEN.

Ja, lige i Øjeblikket, Frue, tror jeg nu ikke, at der er nogen, for hende, Butiksdamen nede

paa fjerde Sal, fik jeg da Skræderens til at sige op, for jeg sagde, hun fortalte om Skræder-madamen, og det gjorde hun ogsaa til Rulle-madamen, men det var for Resten meget sandt, hun sagde, men det er dog ikke rigtigt. Og hende ved jeg, han havde foræret en Modest, og den stod hun og fnisede med ude paa Gangen og sagde, om jeg vilde ta' og føle, at det var hel Uld, og saa sagde hun, hun havde faaet den af sin Kæreste, men saa sagde jeg bare, om det var ham Atteleri-sjesanten, som hun havde rendt med ude paa Kristianshavn, da hun var fjorten Aar, og der var baade den ene og den anden, som gik og drak Mælk i Butikken. Det var en ligefrem offentlig, ku' man godt kalde hende. Men hun ku' jo sagtens være ren baade foruden og forinden.

FRU LINDHOLM.

Det maa have været meget slemt for Dem, Madam. — Og naar De saa ikke engang har Deres ordentlige Udkomme! —

MADAM JENSEN.

Ja, naar han gaar fyrig, saa er det jo ogsaa rent galt. For saa gaar de saa meget rundt i Byen for at spørge om Arbejde, og de maa gaa paa Beværtningerne efter Fyraften, og saa kommer han hjem om Natten, længe efter en anden er falden i Søvn.

Og det er bare, naar at han skal have nogen Mad, at jeg ser ham.

FRU LINDHOLM.

Hm. Ja jeg kan saa godt sætte mig ind i det altsammen. — Sig mig bare, Madam...

MADAM JENSEN.

Jensen!

FRU LINDHOLM.

Ja, sig mig engang Madam Jensen, kan De nu blive ved at holde af ham, naar han er saadan?

MADAM JENSEN.

Ja det maa man jo blive ved med, Frue. For ellers gik det jo rent galt. —

Og han er ellers ogsaa meget skikkelig, og naar jeg saadan har faaet Børnene, saadan i den Tid, saa er han altid saa respetabel, og han har lovet mig saa tit, at det var Synd, jeg saadan skulde gaa al det Tortur igennem, og han saa skulde rende med andre.

For man maa jo gaa og ligne sit Arbejde, og alle de Børn de rakker en af, det ved jeg meget godt.

FRU LINDHOLM.

Aa, De er jo en rigtig pæn Kone endnu. (Opmuntrende) Det er De virkelig, Madam Jensen. Og De er ingen Jaskehovede, det kan jeg da se.

MADAM JENSEN.

Ja, jeg gør jo, hvad jeg kan, Frue. Man sku' ikke sige det, men jeg kniber virkelig somme Tider mange Gange paa Levemaaden, at sige ikke til ham og Børnene, for om jeg ku' lægge lidt til Side og købe lidt ordentligt og ta' paa. Men saa gaar det jo i Reglen som oftest altid, naar at han ikke har noget Arbejde.

FRU LINDHOLM.

Aa ja; det kan jeg saamænd tænke. —

Men De maa indrømme mig, Madam Jensen, det er ogsaa skrækkeligt med, at De faar alle de mange Børn.

MADAM JENSEN.

Aa Gud ja, det er saamænd sandt! —

Men det følger jo netop med det Frue.

Det ku' jeg jo ikke saa godt sige til Frøkenen. (Lidt grædende) Aa saadan et ungt Barn, hun lærer saamænd Livet tidsnok at kende. — Aa Gud, det kan jeg nu engang ikke taale, at han holder sig med andre. (Græder) Det kraperer mig altfor meget, jeg kan ikke gøre ved det, men det er jo det eneste, som at man har. — Men man kan jo ikke saadan sige det.

FRU LINDHOLM
(rejser sig).

Jeg forstaar Dem meget godt Madam Jensen.

MADAM JENSEN.

Aa Gud ja, Tak Frue. Ja, for det er jo ellers saadan herlige Damer baade Frk. Henriksen og Frøkenen, men det er jo det, at de kender ikke til Livet saadan.

FRU LINDHOLM.

Hvor meget var det, De søgte om Madam Jensen?

MADAM JENSEN.

Aa, det var jo saa meget, som at der kunde blive til En.

FRU LINDHOLM.

Tror De, tyve Kroner kunde hjælpe Dem?

MADAM JENSEN.

Aa, Gud velsigne Dem Frue, ja det vilde renok være en god Hjælp. Aa ja, jeg tænkte jo nok, at naar jeg fik talt med Fruen. . . . Aa De maa ikke være vred. Tusind Tak. Ja, jeg skal saamænd ikke rende Dem paa Dørene, Frue. Jeg gør det saamænd nødigt.

FRU LINDHOLM
(tager Penge i sit Skrivebord).

Ja, men naar nu de Penge er brugte, Madam Jensen, hvad saa?

MADAM JENSEN.

Ja, saa maa jeg jo se at finde paa noget andet. Men saa holder jeg ham da saa længe.

FRU LINDHOLM.

Aa ja. De har Ret. (Giver hende Pengene.) Vær saa god.

MADAM JENSEN.

Aa, Tusind Tak Frue.

FRU LINDHOLM.

Og saa kan De gærne høre herop en af Dagene — lad mig se, mellem to og fire. — Det kunde være, jeg havde et og andet aflagt, jeg kunde undvære.

MADAM JENSEN
(med Taarer i Øjnene).

Aa Gud Frue, ja det var saamænd godt, at jeg gik herop. Farvel Frue og tusind Tak.

FRU LINDHOLM
(giver hende Haanden).

Farvel Madam Jensen.

MADAM JENSEN.

Aa, nu bliver han glad, Bamsen! — Farvel Frue (gaar.)

Tiende Scene.

FRU LINDHOLM

(staar lidt op og ser mod Døren, der har lukket sig efter Madam Jensen, gaar saa hen over Gulvet og standser nogle Øjeblikke i Tanker med Hænderne paa Bordets Bøger. Lindholm kommer ind).

LINDHOLM.

Ja undskyld, lille Emma, at det varede saa længe henne hos Skræderen. Men naar man ikke holder de Mennesker i Ørerne, bliver de straks efterladende. Man maa opdrage sin Skræder.

FRU LINDHOLM

(distrait).

Naa, fik Du besørget, hvad Du skulde?

LINDHOLM.

Ja. Hvad er der, Emma? Du ser saa tankefuld ud.

FRU LINDHOLM

Aa ja, det var bare noget, jeg læste, medens Du var borte.

LINDHOLM.

Naa, det var vel igen en af Signes Bøger. Hm! de kan s'gu være meget klogere, Fruentimmer, uden al den Læsning. Mænd, det er noget andet, de skal nu engang forsluge sig paa alt muligt.

Fru Lindheim.

Ak ja Lindheim, det kan Du maaske have Ret i — —

Lindheim.

Jeg mødte en Kone paa Trappen. Kom hun herind?

Fru Lindheim.

Naa ja, det var en fattig Kone, som bad om Hjælp. Hun havde været hos Signe, men Du ved, [illegible] maa jo vise den yderste Skaansomhed.

Lindheim.

Ja, der er jo forfærdelig megen Nød i Aar.

Fru Lindheim.

Signe havde vist hende af.

Lindheim.

Der var vel ellers ikke noget i Vejen med hende, hvad?

Fru Lindheim

(ifører sig under det Følgende Hat og Kaabe, som hun har taget ind fra Entreen. Lindheim hjælper hende).

Nej, det var i Grunden en rigtig fornuftig Kone. Jeg gav hende ogsaa noget af min egen Lomme.

LINDHOLM
(kærligt imod hende).

Aa, Du er god, Emma.

FRU LINDHOLM.

Aa ja, naar man kender Livet. —

LINDHOLM
(ud i Luften).

Ja, det er det. Naar man kender Livet.

FRU LINDHOLM
(der har knappet sine Handsker. Med et Blik paa ham).

Skal vi saa gaa, Henrik? —

Tæppet falder.

ÆRE

NUTIDSBILLEDE FRA TYSKLAND

I TO AKTER

Personerne:

Oberst Willibald von Rathen, Regimentskommandør.
Fru Mathilde von Rathen, født von Sterneck, hans Hustru.
Premierlieutenant Willibald von Rathen, deres Søn.
Capitain Hartensleben.
Premierlieutenant Ewald.
Bygningsentrepreneur Hans Schulze.
Bankier Salomon Veilchenthal.
Johan, Oppasser hos Obersten.
En Pige hos Oberstens.

Handlingen foregaar i vore Dage i Neuburg, en preussisk Garnisonsby paa 20—30,000 Indbyggere.

FØRSTE AKT.

Første Scene.

(Oberst von RATHEN'S Kontor. Tarveligt Udstyr. Dør i Baggrunden til Entréen samt midt for til venstre og midt for til højre. I Forgrunden til venstre et Skrivebord, hvorpaa der foruden Skrivematerialier, Kalendere o. lign. ligger Akter og Embedspapirer i streng Orden. Papirkurv. Over Bordet paa en Hylde et gammeldags Uhr, der slaar. Lige overfor et Skrivebord, udstyret paa lignende Maade. Over det ere nogle faa Vaaben arrangerede paa Væggen. Der er kun Tæpper under Skrivebordene. Midt paa Gulvet et stort Bord, hvorpaa nogle Bunker Aviser, Tidsskrifter og lignende Tryksager, alt i streng Orden. Om Bordet nogle almindelige, tarvelige Stole; langs Væggen i Baggrunden ligeledes Stole af samme Slags. Paa hver Side af Døren i Baggrunden et stort Litografi, henholdsvis af Kejser Wilhelm I. og Feltmarskalk Moltke.

Naar Tæppet gaar op, er Scenen tom. Umiddelbart efter kommer JOHAN ind fra Baggrunden med en Del Aviser og Breve, som han gaar med hen over Gulvet mod Oberstens Skrivebord til venstre. Han ser paa Udskrifterne og lægger af paa Skrivebordet, iblandt andet en stor Pakke i blaat Omslag.

WILLIBALD

(kommer hastigt ind fra venstre. Han er i Tjenestedragt. Johan retter sig).

Er der Post til mig?

JOHAN.

Javel, Hr. Premierlieutenant! (søger imellem Brevene, han holder i Haanden; tager to ud, som han rækker Willibald.)

WILLIBALD
(tager dem hurtigt, løber dem igennem, krammer dem sammen og kaster dem i Papirkurven).

Var det det hele?

JOHAN.

Javel! Saa er der Avisen.

WILLIBALD
(med en affærdigende Bevægelse).

Naa. — Skulde der komme noget med Berlinertoget, medens jeg er i Tjeneste, saa lægger Du det op paa mit Værelse (gaar hastigt mod Udgangen i Baggrunden og ud).

JOHAN.

Javel, Hr. Premierlieutenant! (lægger Resten i Orden paa Oberstens Skrivebord.)

Anden Scene.

(OBERSTEN kommer ind fra højre. JOHAN retter sig og gaar paa et Vink af Obersten ud. Obersten er i Interimsuniform og uden Sidevaaben. Gaar hen til Skrivebordet til venstre, sætter sig og aabner straks den store Pakke. Han tager nogle beskrevne Papirer ud af den og giver sig til at løbe dem igennem. Det banker til venstre.)

OBERSTEN
(uden at se op).

Kom!

FRU VON RATHEN
(kommer ind. Hun er i Morgentoilette).

Kommer Du ikke lidt ind, som Du plejer, Rathen?

OBERSTEN
(læsende videre).

Ja, jeg skulde egentlig til at bestille noget —

FRUEN.

Jeg mente ikke, det var Kontortid endnu.

OBERSTEN
(med et Blik paa Uhret, stadig læsende).

Nej, den mangler lidt endnu, men . . jeg vilde have gjort et og andet færdig først, Capitain Hartensleben kommer Klokken elleve.

FRUEN.

Ja, for der var noget, jeg gærne vilde have talt med Dig om. (sætter sig.) Jeg kan jo gaa, naar Du ikke har mere Tid.

OBERSTEN
(stadig læsende).

Og hvad var det saa om?

FRUEN.

Aa, det var om Willibald! —

OBERSTEN
(lader Brevet synke. Med et Smil imod Fruen).

Hs. Excellence har lige sendt mig Willibalds Afhandling tilbage. Og der følger et Brev med, som indeholder en fint indgaaende Kritik af

Arbejdet i alle dets Detailler. Og saa skriver Generalen til sidst (læser.) «Det er Aar siden, jeg har læst nogen militær Afhandling, som i en saadan Grad helt igennem har fængslet min Interesse og saa godt som overalt aftvunget mig min Beundring. Jeg kan ikke andet, kære Kammerat, end af mit ganske Hjærte ønske Dem til Lykke i Anledning af dette Arbejde. Deres Søn vil uden al Tvivl engang kunne blive et af de store Navne i vor Armé (mumlende) Deres hengivne von Derendorff» (ser op.)

FRUEN.

Aa lad mig se (ser i Brevet). Hvor Willibald vil blive glad!

OBERSTEN.

Ja, og vi andre!

FRUEN.

Ja, det vil jeg nu slet ikke tale om (udbrydende.) Aa Gud ske Lov, at det er gaaet saa godt!

OBERSTEN.

Ja, og det har sandelig været et alvorligt Arbejde. Jeg har i allerhøjeste Grad maattet beundre den overordentlige Energi, med hvilken Willibald under en virkelig ansvarsfuld og trættende Tjeneste har faaet dette betydelige Værk fuldført.

Jeg var virkelig stundom helt bange for, han skulde gaa hen at overanstrenge sig; jeg syntes af og til, man kunde mærke det paa ham.

FRUEN.

Aa ja, det var vel det. Det har vel været af Arbejdet. Ikke sandt, Rathen?

OBERSTEN.

Hvad mener Du?

FRUEN.

Jo, at han i al den Tid har været saa indesluttet og tavs. Det har naturligvis været af Arbejdet. Ja, det kan jeg saa godt forstaa. — For jeg gjorde mig saa mange underlige Tanker.

OBERSTEN.

Hvad var det for Tanker?

FRUEN.

Jo, ser Du, jeg syntes, det var kommen endnu mere, efter at han havde været den Maaned i Berlin dengang for at samle Materialier sammen, og saa tænkte jeg, at det maaske var denne Fru von Aksajeff, som var paa Spil igen.

OBERSTEN.

Fru von Aksajeff sætter aldrig mere sine Ben

i Berlin. Hun har nu i to Aar været i Rusland, eller Pokker ved hvor.

FRUEN.

Jo, men jeg tænkte, hun kunde maaske have Forbindelser endnu i Berlin, der havde opsøgt Willibald, medens han var der.

OBERSTEN.

Hendes Forbindelser er sikkert blevne grundig forstyrrede; og jeg har desuden i sin Tid talt alvorligt og fortroligt med Willibald om den hele Sag; der er ingen Tvivl om, at han er kommen fuldstændig ud af det hele. Den eneste, der blev hængende, var denne Sekondlieutenant Schramm.

FRUEN.

Ja, jeg ved nok, at han ....

OBERSTEN
(afbrydende).

Majorinde von Aksajeff havde fra sin afdøde Mands Onkel, Fløjadjudantens Tid, de fortræffeligste Forbindelser i Berlin. Prinsen protegerede hende, og der var ingen, der kunde have den fjærneste Anelse om hendes Hverv for den russiske Regering. Willibald har lige saa lidt kompromitteret sig som nogen anden af de mangfoldige andre Officerer og Herrer, der kom i hendes Hus, denne

Schramm undtagen. Saa snart der blot kom den svageste Skygge af Mistanke op imod hende, var paa en Dag hendes Saloner tomme, og Dagen efter var hun selv ude af Berlin.

FRUEN.

Ja, det ved jeg nok, men Du ved, at Willibald opnaaede noget hos hende.

OBERSTEN.

Der har desværre bestaaet et Forhold imellem ham og dette Fruentimmer, det ved jeg meget vel, men jeg ved ogsaa positivt, at det har været brudt tre til fire Uger førend Katastrofen.

FRUEN.

Ved Du, at Willibald og Schramm duellerede i den Anledning?

OBERSTEN.

Nej, det har jeg ikke hørt noget om.

FRUEN.

Jeg ved det fra en Dame. Schramm fik en Kugle i Benet. Han var Fornærmeren.

OBERSTEN.

Ja, det vil jeg tro. Jeg kendte ham desværre godt nok her fra Regimentet. Det var en

uværdig Mand, som var fuldkommen magtesløs overfor sine Lidenskaber.

FRUEN.

Han var meget smuk! —

OBERSTEN.

Og han havde ogsaa visse praktiske Gaver. Men han var og blev en elendig Officer, af den Type, som aldrig burde komme indenfor Officerskorpset. Købmandssøn fra Top til Taa opførte han sig mod Mennesker, som var de en Flok sultne Kontorister, han, hvad Øjeblik det skulde være, kunde lade kaste paa Gaden. Hele Militærvæsenet var for ham bare en Forfængelighedssag; han brød sig egentlig kun om at kunne gaa rundt med Damer i Uniformen og saa kujonere Folkene. Og det var ogsaa et ægte Kræmmerfif, at han for at vinde Fru von Aksajeff's Gunst skaffede hende de værdiløse Oplysninger, som man for Resten aldrig fik at vide, hvor han havde faaet fra.

FRUEN.

Og Du tror ikke, der kan være det mindste mere mellem Willibald og Fru von Aksajeff?

OBERSTEN
(lidt utaalmodig.)

Tænk selv en Gang, hvor det vilde være Vanvid. Willibald er jo dog nu en Mand, og han er

Officer. Lad ham en Gang som ungt Menneske have været svag overfor sin Lidenskab, jeg er sikker paa, at han har lært derigennem. De mislige Omstændigheder ved denne Kærlighedsaffære, og Schramms Eksempel vil have gjort det lettere for ham. Han har sikkert naaet tilfulde at indse, hvad en Mand, der tjener Kejser og Land, er sit Ansvar skyldig.

FRUEN.

Ja, for der er alligevel saa meget, som jeg ikke begriber. — Og ser Du, jeg vilde i Dag tage ud til Neindorf til Fru von-Meerwaldt paa Visit, og det var netop alt det, jeg gærne vilde have talt med Dig om. Jeg forstaar ikke hans Opførsel overfor den lille Klara.

OBERSTEN.

Jeg antog, den Sag var ved at gaa i Orden.

FRUEN.

Jeg troede det ogsaa engang .... og jeg har virkelig gjort mit bedste .... men navnlig i den sidste Tid, og det var det, jeg syntes, især efter at han nu for nylig havde været i Berlin, saa er jeg bleven saa bange for, det aldrig bliver til noget mellem ham og Klara Meerwaldt. (udbrydende.) Og det er netop det, at saadanne Kvinder, som denne

Fru von Aksajeff, de kan faa fordrejet Mænds Blik paa Kvinden saa aldeles. Hun har jo dog været i Carlsbad i Fjor Efteraar. Og Willibald har faaet to Breve der nede fra. Jeg saa det paa Poststemplet.

OBERSTEN.

Jeg har sagt Dig min Mening angaaende Willibalds Forhold til denne Dame. Og jeg nærer ikke den ringeste Tvivl om, at den er rigtig. Willibald kan jo dog have haft hundrede Bekendte i Carlsbad!

FRUEN.

Ja, det var jo rigtignok ikke nogen Damehaand udenpaa. Men det kunde jo ogsaa have været en Aftale. Og jeg begriber ikke, at han ikke synes om den unge Pige; hun er saa sød og fornuftig, og saa er hun op over begge Ører forelsket i ham.

OBERSTEN.

Ja, og Meerwaldt's er en fortræffelig Familie. Det er ikke almindeligt at træffe en Slægt, der har saa fortrinlige Traditioner baade i sit Familieliv og i den Maade, hvorpaa de har tjent Konge og Land. Og de er tilmed formuende. Og det skader ikke. —

FRUEN.

Nej, det er vist! —

OBERSTEN.

Det vilde gøre mig meget ondt, om Willibald ikke forstod at tage alt dette i Betragtning. Men jeg tror, Du gør Dig Skrupler uden Grund. Willibald vil sikkert vide, hvor fortræffelig en Støtte det vil være ham for hans Liv og for hans Carrière, og jeg er desuden overbevist om, at han vil høre paa sine Forældres Raad i den Retning. Har Du aldrig talt med ham om det?

FRUEN.

Nej, Rathen, for jeg har aldrig vidst, hvordan jeg skulde gribe det an. Jeg kan ikke rigtig tale med Willibald mere. Du ved jo selv, han taler saa at sige aldrig uden med Dig om Tjenesten og militære Ting, og saa har han jo i det sidste Aar været rent slugt op af Regimentet og denne Afhandling. Saa syntes jeg ogsaa, han skulde have Ro, naar han var en Smule fri.

OBERSTEN
(eftertænksom).

Det er nu en Gang en egen Ting med saadan en voksen Dreng. Willibald har været og har burdet være udenfor sine Forældres Tugt allerede i adskillige Aar. Og saa er vi paa den anden Side dog stadig noget andet end et Ægtepar og en ung Mand, der bor i samme Lejlighed. Vi er

og bliver foreløbig dog de eneste, der kunde gøre ham noget godt, og vi vedbliver at føle et vist Ansvar derfor, blot uden at vi længere kan gøre det Fyldest.

FRUEN.

Det var de Aar i Berlin, som førte ham bort fra os.

OBERSTEN.

Aa, det var egentlig slet ikke dem. Saaledes tænker Du bare, fordi den Tid var lige som Indgangen til et nyt Kapitel. Det er kommet langsomt og ganske efterhaanden, som det er Naturens Gang. Og det har egentlig varet længe med Willibald, han var i en god Tugt og Vane.

FRUEN.

Det hjalp Dig nu ogsaa meget, at Du havde Tjenesten til at holde ham med.

OBERSTEN
(nikker).

FRUEN.

Aa, men nu er det altsammen forbi! Ja jeg forsikrer Dig, jeg kan tit helt komme til at græde, naar jeg sidder og tænker paa hans Drengeaar. Naar Du lagde alle hans Planer til Rette, og vi om Aftenen kunde sidde og tale om med hvem, han skulde omgaas, og hvad vi skulde

give ham at læse, og hvorledes vi bedst skulde faa ham til ikke at skjule noget sammen med sine Kammerater eller nogen anden bag sine Forældres Ryg, men han skulde komme til os med alting, og vi vilde forstaa ham, fordi vi elskede ham højst.

OBERSTEN.

Ja, han har været en god Dreng. Og der er Sønner nok, der fra den første modnere Tanke spærrer sig aandeligt inde med sig selv. — (rejser sig og gaar et Par Skridt hen over Gulvet.) Men der er det, Louise, at Willibald maa giftes nu.

FRUEN.

Ja netop, Rathen. Det er det, jeg mener.

OBERSTEN
(som har sat sig igen).

En Mand vokser sig til at skulle staa for sig selv, men fremfor alt ikke alene. Han maa ikke være uden et Ansvar overfor Mennesker, der er ham helt inde paa Livet. Naar Forældrenes Tid er omme, maa der komme en Hustru og et Hjem i Stedet, hvor netop han er Tyngdepunktet, og hvor han tilmed finder den enestaaende Følelse for alt sit, som en Mand kun opnaar i det allerintimeste Forhold til en Kvinde.

FRUEN.

Ja, om bare Frøken von Meerwaldt kunde blive denne Kvinde! (Uhret slaar.)

OBERSTEN.

Jeg tror det. Jeg vil ikke tro andet. For Willibald vil der netop nu, han kommer til Berlin med sin Afhandling som Adkomst til de første Kredse, begynde en hel ny Livsfase. Og han vil forstaa, at den ogsaa rent personligt stiller nye Krav.

Men Klokken er mange, min Ven. Du maa gaa, det er over Kontortid nu. (lægger Generalens Brev i en Konvolut og skriver udenpaa.)

FRUEN
(som rejser sig for at gaa).

Sig mig, har Du nogensinde set et Billede af hende?

OBERSTEN
(ser op).

Er det nu Russerinden igen? (med en Hovedrysten) Nej, jeg har virkelig aldrig haft den Fornøjelse.

FRUEN.

Jeg spurgte engang Willibald efter Middagen . . Du var i Kasinoet, vi sad lidt alene i Skumringen i Dagligstuen og havde det saa hyggeligt, og vi havde siddet noget og tiet stille. Saa spurgte jeg, om han ikke havde et Fotografi af

hende; jeg sagde det saa ganske lige frem, som jeg kunde. Men saa sagde han blot ganske kort «Nej» og rejste sig lidt efter og gik.

OBERSTEN.

Tag Du nu blot til Neindorf i Visit, og hils Familien mange Gange fra os alle. Og Du skal se, det gaar nok i Orden, altsammen. (rækker hende det kuverterede Brev.) Der er Generalens Brev. Tag det med og lad Pigen lægge det ind paa Willibalds Værelse, saa han kan have det straks, han kommer fra Felttjenesteøvelsen. Det bliver vist for Resten sent i Dag. Farvel saa længe. (sætter sig ved Skrivebordet og hilser med Haanden til hende.)

FRUEN.

Ja, Farvel da. (gaar.)

Tredie Scene.

OBERSTEN
(skrivende ved Skrivebordet).

JOHAN.
(ind, melder).

Premierlieutenant Ewald ønskede at tale med Hr. Obersten.

OBERSTEN.

Vær saa god.
(Johan slaar Døren op for den indtrædende Officer. Ewald bliver staaende nogle Skridt fra Døren).

EWALD.

Jeg melder mig til Tjeneste.

OBERSTEN
(venligt.)

Det glæder mig at se Dem igen, Premierlieutenant Ewald. — Vær saa god at tage Plads.

EWALD
(bukker og sætter sig).

OBERSTEN.

De er nu fuldkommen rask?

EWALD.

Javel, Hr. Oberst. — Det tror jeg for Resten, jeg har været for længe siden.

OBERSTEN
(med et Smil.)

Naa, saa var De vel nok bleven udskreven før.

EWALD.

Ja . . a . . Men Overstabslægen er jo saa forfærdelig forsigtig. — De siger, navnlig efter at vi har faaet det nye Officers-Kasino her i Byen.

OBERSTEN
(smiler).

Ja, det er maaske heller ikke saa ganske overflødigt overfor D'Herrer Lieutenanter uden Familie. —

Forholdene paa det nye Hospital er jo ellers saa vel i hygieinisk som i disciplinær Henseende i alle Retninger tilfredsstillende.

EWALD.

Jo bevares, Hr. Oberst. Al Ting tjenstligst i Orden. — Men der var jo ikke meget oplivende. — Man læste jo noget. Det havde man jo. Jeg har læst hele Goethe og Schiller . . . om igen. Og flere andre Klassikere.

OBERSTEN
(tørt).

De maa have kedet Dem ganske overordentligt, Hr. Premierlieutenant.

EWALD.

Ja, det gjorde jeg virkelig, Hr. Oberst. Og Kammeraterne var jo ikke meget flittige med at komme at se til En.

OBERSTEN.

Det kan jeg tænke. Men De har sikkert været ædelmodig og revancheret Dem med, straks De kom ud, at søge dem op.

EWALD.

Ja, jeg har virkelig, Hr. Oberst. — Jeg blev jo først udskreven i Gaar efter Middag, og saa var det for sent til at melde mig den Dag.

Saa gik jeg lige hen at spise i Kasinoet, og der var netop mange, særlig af min Bataillons Officerer. Det blev til et lille Velkomstgilde for mig. Det var svært oplivende. — For Resten maa det maaske være mig tilladt at lykønske Hr. Obersten i Anledning af Lieutenant Rathens Afhandling. Der blev talt meget om den, overordentlig meget. Rathen havde jo læst nogle Brudstykker af den op i Kasinoet for en fjorten Dages Tid siden. Det har sikkert været et overordentlig interessant Arbejde, efter hvad Kammeraterne sagde.

OBERSTEN.

Det vilde være mig kært, Premierlieutenant Ewald, om de yngre Officerer, maaske navnlig ved anden Bataillon, fulgte det Eksempel paa streng, videnskabelig Flid, som min Søn virkelig her har afgivet.

Det var formodentlig ogsaa Genstand for Deres Kammeraters Betragtninger.

EWALD.

Ja naturligvis. Det var det (lille Pavse). Der blev talt overordentlig meget om det.

OBERSTEN.

Og hvem var saa egentlig de mest ordførende i den Materie?

EWALD.

Det var Strauss og (leder efter Navnet) . . . . Speyer.

OBERSTEN
(smiler).

Speyer?

EWALD.

Ja . . jeg mener, Speyer gik jo ikke saadan ind paa den videnskabelige Side af Sagen; han talte mere om al Rathens strenge . . . videnskabelige . . . Flid, hvorledes han havde trukket sig helt tilbage; man saa ham saa sjeldent i Kasinoet, og han havde blot levet for sit Arbejde og kun adspredt sig af og til med nogle Smaaudflugter i Omegnen.

OBERSTEN.

Saa? —

EWALD.

Ja . . . jeg har maaske . . . ikke, ikke opfattet det rigtig. Speyer gik ikke nærmere ind paa Sagen; han udtalte sig spøgende, i en vis humoristisk Almindelighed, som det jo er hans Vane.

OBERSTEN.

Jeg ved kun, at min Søn har været nogle Gange med mig i Neindorf.

EWALD.

Ja, det var maaske ogsaa det, Speyer hentydede til (med en pludselig opdukkende Tanke). Ja jeg ved ikke . . . .

OBERSTEN.

Sekondlieutenant Speyer er rig paa spøgefulde Indfald. Det vilde stundom være mig kært, om disse, saa vel som Lieutenantens Omgang blandt Borgerfamilierne her i Staden, indskrænkedes noget. — Men for at vende tilbage til tjenstlige Sager, Lieutenant Ewald. Jeg har talt med Major Richter. De vil i de fjorten Dage, vi endnu har tilbage af denne Maaned, staa til Raadighed for Regimentsadjutanturen. Naar min Søn da fra den første i næste Maaned overgaar til den store Generalstab, vil De indtræde i hans Sted ved ellevte Kompagni.

EWALD
(rejser sig.)

Vel, Hr. Oberst. —

OBERSTEN.
(gør en affærdigende Bevægelse med Haanden).

Farvel Hr. Premierlieutenant!

Fjerde Scene.

(Obersten skriver videre.)

JOHAN
(ind.)

Jeg melder Hr. Obersten, Hr. Hans Schulze ønskede at tale med Obersten.

OBERSTEN.

Lad Hr. Schulze komme ind.

(Obersten sætter et Mærke paa sit Papir, lægger det til Side. Johan lukker op for Schulze; gaar ud.)

Femte Scene.

SCHULZE

(bliver staaende ved Døren. Han er borgerlig klædt og i Overfrakke).

OBERSTEN

(drejer sig i Stolen og gør en Bevægelse med Haanden for at byde ham nærmere. Schulze gaar et Par Skridt frem og bliver staaende).

SCHULZE.

Ja, jeg vilde gærne tale med Hr. Obersten .... om jeg ikke kommer til Ulejlighed.

OBERSTEN.

Vær saa god, Hr. Schulze (gør en Haandbevægelse. Schulze gaar noget længere frem). Tag Plads!

SCHULZE

(trækker en Stol frem fra Midterbordet og sætter sig med Hatten i Haanden).

Det var ... Jeg vilde gærne ... Jeg maatte ...

OBERSTEN

(betragter ham forbavset).

Det er vel angaaende Licitationen paa det nye Ridehus ved Sønderport.

SCHULZE
(hurtigt).

Nej, Hr. Oberst, det er privat.

OBERSTEN.

De erindrer, det er min Kontortid.

SCHULZE.

Ja jeg beder meget undskylde, Hr. Oberst, men . . . . Det var noget angaaende Oberstens Søn, Hr. Premierlieutenanten.

ORERSTEN
(noget kort).

Hvad kan De have at meddele mig angaaende min Søn?

SCHULZE.

Ja, det er angaaende min Datter; den ældste, Augusta.

OBERSTEN
(forbavset).

Deres Datter? : . . Det vilde vel egentlig være korrektest, om De i saadanne, rent private Anliggender henvendte Dem til Lieutenanten selv.

SCHULZE
(fast).

Jeg mente, Hr. Oberstens Søn var Lieutenant i Deres Regiment.

OBERSTEN.

Hm . . . Hvad er det, De har at beklage Dem over angaaende Lieutenanten?

SCHULZE.

Ja, det er, ja . . . Lieutenanten har truffet min ældste Datter hos Kommerceraad Husmanns. Der var jo nogle af d'Herrer Officerer, som kom der i Huset. Det skal nok være forrige Paaske første Gang . . . De havde et Bal . . . og Augusta og Emma Husmann, de har gaaet til Præsten sammen . . .

OBERSTEN
(gør en noget utaalmodig Bevægelse).

SCHULZE.

Ja, jeg skal ikke opholde Hr. Obersten . . . men det er . . . Nej, jeg maa dog se at forklare (tager sig op over Panden, Obersten ser spændt paa ham). Lieutenanten og min Datter, de har mødt hinanden i Althausen, det vil sige, ikke straks, han har plaget hende til det, siger hun. Hun tog der ind med Banen til min Kones Søster, og det var i Løbet af Vinteren, og saa . . .

OBERSTEN
(skarpt).

Hvad saa?

SCHULZE.

Ja saa . . . aa, det er ikke saa let at sige, Hr. Oberst (rejser sig op) det er vel kommen saadan lidt efter lidt (noget sagtere). Min Datter . . . (endnu sagtere) er i Omstændigheder ved Deres Hr. Søn, Hr. Oberst (sætter sig igen, idet han tager sig om Panden og ser hen til Kakkelovnen). Her er meget varmt!

OBERSTEN

(ser opmærksomt paa ham. En lille Pavse. Obersten rejser sig, gør et Par Skridt; bliver staaende overfor Schulze, der vil rejse sig, men som han ved en Haandbevægelse byder blive siddende).

Hvor længe er det siden?

SCHULZE.

Det er nok en tre-fire Maaneder siden, Hr. Oberst. (Pavse, i hvilken Obersten atter gør nogle Skridt; sætter sig.)

OBERSTEN.

Ja, De maa jo sende Deres Datter bort, Hr. Schulze.

SCHULZE.

Ja, men det er det, Hr. Oberst, jeg ikke kan. — Hun har tilstaaet det i Dag for sin Moder; de fortalte mig det nu, da jeg kom hjem til Frokost, saa gik jeg her op . . . Jeg vilde tale med Obersten først. Jeg har haft hundrede Tanker paa Vejen . . . nu ved jeg slet ikke noget mere. (udbrydende.) Men jeg kan ikke sende hende væk.

OBERSTEN.

De forstaar maaske næppe, hvor ondt det gør mig, hvad De fortæller; men jeg ser ikke noget andet Alternativ. (Da Schulze gør en afværgende Bevægelse.) De maa tro, det gør mig særlig ondt overfor Dem, Hr. Schulze, hvem jeg kender som en saa særdeles respektabel Mand. Og vær overbevist om, at hvad jeg maatte kunne gøre for at lette Dem Deres Bestræbelser, vil blive gjort fuldt ud. — De siger, min Søn har kendt Deres Datter fra sidste Foraar? (Schulze nikker.) Han er selvfølgelig ikke kommen i Deres Hus?

SCHULZE.

Nej, det kunde aldrig faldet os ind. Vi har altid holdt os for os selv. Det var hos Købmand Husmanns . . . Kommerceraad Husmanns . . .

OBERSTEN.

Og saa har han gjort Udflugter med hende til Althausen bag Deres Ryg?

SCHULZE
(nikker tavs).

OBERSTEN
(lidt skarpt).

De kunde dog maaske have passet lidt bedre paa, Hr. Schulze? Eller Deres Hustru?

SCHULZE.

Aa, vi troede hende saa godt, Augusta. Det er saadan en god Pige. Det er netop det, Hr. Oberst. Aa, vi anede ikke det mindste om det hele.

OBERSTEN.

Jeg ser vedblivende ikke andet, end at De maa sende hende bort.

SCHULZE
(der noget har genvundet sin Fatning).

Se, der var jo en Udvej, Hr. Oberst. (noget forlegen.) Min Datter siger, og jeg tror det i Grunden om Hr. Lieutenanten, at han altid har sagt . . . ja, det er maaske nok store Ord, men hun paastaar, at han . . . elsker hende, han vilde hende vel, jeg mener . . . ja jeg spørger bare, mener Hr. Obersten ikke, at han kunde gifte sig med hende?

OBERSTEN.

Det er umuligt, Hr. Schulze. Det ved De ogsaa godt selv.

SCHULZE.

Ja, jeg ved jo nok, Hr. Oberst, at vi er tarvelige Folk. Men . . . Det er min kæreste Datter, Hr. Oberst. Og skulde hun nu føde et Barn og ikke kunne beholde det hos sig . . . og det

skulde sættes ud . . . hun sørgede sig ihjel, Hr. Oberst. Og vi andre . . . Og saa kan jeg slet ikke sende hende væk. Der er to til der hjemme, Der er kun et Aar mellem hver, og den yngste er seksten. Det er voksne Pigebørn allesammen, og de ved allerede meget, altfor meget . . . og saa elsker de Søsteren . . . Hvordan skulde jeg kunne skjule det for dem? (med stigende Liv.) Naar nu Hr. Lieutenanten giftede sig . . . jeg har hørt, han skulde til Generalstaben i Berlin, saa var der jo ingen, som vidste af det hele, og vi blev jo her, vi gamle, og vi har ingen Familie i Berlin, som kunde genere ham. Mener De ikke, Hr. Oberst, at det maaske kunde gaa?

OBERSTEN.

Der vilde stille sig ganske andre Ting i Vejen. — Min Søn staar i Alles Øjne i Øjeblikket ved Begyndelsen af en glimrende Carrière. Men han havde kunnet gøre alt, hvad han hidtil har gjort, og mere end det og dog blive til en Officer, som Hs. Majestæt ikke kunde staa sig ved at have i sin Armé. Og det vilde han netop løbe Fare for, ved at man fulgte Deres Raad. En Officer tilhører sin Kejser og sit Land fuldt ud, og alle hans Forhold maa ses under dette ene Synspunkt. Det er den unge Mands Fædrehjem og den modne Mands Ægteskab, som er Jordbunden for al hans

Gerning, og for en Officer er Valget til hans Ægteskab den helligste Pligt, hvis Tilsidesættelse drager de mest skæbnesvangre Følger efter sig. Jeg har kendt Officerer nok, som har forsømt denne Pligt, og som derigennem er blevne, hvad jeg maa kalde elendige Soldater; thi de har taget Skade paa den moralske Holdning, der maa være bleven os en anden Natur, og som kan være mere værd end al Taktik og Strategi tilsammen.

De har selv været Soldat?

SCHULZE.

Jeg har gjort 66 og 70 med, 1ste Magdeburger Infanteriregiment Nr. 26.

OBERSTEN.

Ja, saa har De ogsaa følt, at det, som i Affærerne, og endnu mere under hele den evindelige, deprimerende Anspændthed holdt det hele oppe, det var den af Officerskorpset baarne og hele Armémassen gennemtrængende Følelse af Ære, Æren, som stiller en Mand hellig overfor hans Opgave, som lader ham ubarmhjærtigt underordne sin Person, for at han kan gøre fuldt ud Fyldest paa den Plads, der nu en Gang er bleven hans i Arbejdet for hans Kejser, hans Land, for alle de andre. Og den Følelse, Hr. Schulze, den læres

ikke paa Eksercerpladsen alene og under Regimentskommandørens Vinger, men den oparbejdes først og fremmest af Officeren selv i hans Hjem.

SCHULZE.

Jeg forstaar ikke rigtig.

OBERSTEN.

Jeg bør søge at forklare Dem det, saa godt som det staar i min Magt. Det er overhovedet min Mening, at enhver Mand, der ikke blot er et mandligt Individ, som tilfredsstiller lavere og højere Drifter, kun har et eneste at leve for, og det er hans Ære. De selv, Hr. Schulze, har ud over Deres Familieliv yderligere Opgaver overfor Samfundet og som Borger i vor Stat. Og naar De paa Tværs af al den Uhæderlighed, som sikkert ofte har været ogsaa Dem en truende Konkurrence, dog bestandig har udført Deres Arbejder, som de skulde og burde gøres, saa har De opfyldt denne Pligt, som De gjorde det, naar De som Soldat hævdede Deres Post.

SCHULZE

Ja, det forstaar jeg, Hr. Oberst.

OBERSTEN.

Men De ved ogsaa, hvor uophørlig og aldrig hvilende denne Kamp for Æren er. Den er

bleven ført under hele det brogede Samkvem med Mennesker, der ofte kunde synes at ligge saa langt borte fra Deres Arbejde, og som dog altsammen har haft Betydning, fordi det i tusinde Indflydelser har dannet Deres Karakter. — Og det er en Mands Karakter, der gør alt hans Arbejde.

SCHULZE
(eftertænksom).

Det er sandt, Hr. Oberst. —

OBERSTEN.

Jeg ved, at Deres Hustru, Hr. Schulze, var Datter af en gammel Laugsmester i Althausen, hvem den moderne Konkurrence næsten bragte til Tiggerstaven; jeg ved, at De som fattig Dreng har lært hos ham og blev opdraget i hans Hus. Og jeg antager, at dette Hjem og den Hustru, som De bragte med derfra, har været Dem det paalideligste Vaaben i Deres ofte haarde Kamp, som har været ført for andet end Næringen alene.

SCHULZE.

Ja, det er sandt, Hr. Oberst.

OBERSTEN.

Og naar De i dette Øjeblik er mere end en velstaaende Mand, fordi De er en af Øvrighed og Medborgere agtet Mand, saa kan De, næst Gud,

takke den gamle Mester Wehrmann's og Deres Hustru og Hjem derfor. Det er ikke det, at De forstod at haandtere Høvlebænk og Murske, der har gjort det.

SCHULZE
(meget bevæget).

Ja, De har Ret, Hr. Oberst. — Jeg har tænkt det tit, eller ogsaa har jeg bare, naar jeg sad saadan hjemme hos min Kone og Børnene, haft saadan en Følelse af, at der var godt at være, der var Ro og saadan ... der var lige som ren Luft. (udbrydende) Ja, men netop derfor, Hr. Oberst, kan De ikke begribe, at nu er det blevet forstyrret altsammen; der er ikke mere Fred, der er Graad, og de maa gaa og tie stille for hinanden og ... aa, jeg tør knap gaa hjem igen. (livligt gjenoptagende) Og netop som De siger, Hr. Oberst, jeg tør sige det, mit Hjem har været et godt Hjem, og min Datter er opdraget deri, og vi har gjort, hvad vi kunde, og jeg tør sige ... ja jeg ved ... det vil sige, jeg begriber ikke, at hun har kunnet gøre, hvad der er sket; men hun er jo et halvt Barn endnu, lige tyve Aar, og hun er brav, jeg forsikrer Dem, Hr. Oberst, hun er brav, og Deres Søn ... jeg tror egentlig ikke, han har ment det ondt, hun har fortalt saa meget, og ... mener De ikke, netop, som De har sagt, at de to kunde blive til noget sammen?

OBERSTEN.

Hr. Schulze! De forstaar ikke Forskellen mellem Deres Datters og min Søns Stand.

SCHULZE
(vil tale).

OBERSTEN
(afbrydende).

Jeg taler ikke af nogen utilbørlig Standshovmod. Men saa vist som Ærens Indhold er det samme i alle Stænder og i enhver Situation, saa vist er ogsaa netop dens Veje og dens Former forskellige. Og for en Hustrus Indflydelse er den helt almindelige Bravhed og Trofasthed ikke nok; her drejer det sig om det, man kalder Takt, thi hos Kvinden er Takten alt. Og det er netop igennem sine ejendommelige Livsforhold og Opdragelse, at hun ligesom halvt igennem Luften, som De talte om før, kan have erhvervet sig en moralsk Finfølelse, som i sin Umiddelbarhed ofte langt kan overgaa Mandens. Men denne Taktens Følsomhed for min Søns Stands særegne Fordringer, vil jeg ikke kunne finde hos Deres Datter, saa lidt iøvrigt som hos Døtrene af de forskelligste Familier udenfor visse Dele af Embedsstanden og af vor Adel. (med Varme) De vil ikke misforstaa mig — jeg haaber, at De vil have indset, at vil min Søn, som er Soldat og

Officer, vogte sin Ære efter al sin Evne, saa kan han ikke ægte Deres Datter.

SCHULZE.

Ja, men saa min Datters Ære?

OBERSTEN.

Hr. Schulze, den burde hun selv have værnet om. —

SCHULZE
(rejser sig).

Det er for haarde Ord, Hr. Oberst. — Deres Hr. Søn er en smuk Mand og Officer. Og det er det, jeg tror, at han har Hjærte. Det er løbet af med ham ogsaa. Og saa med Pigebarnet med. Og hvor skulde hun egentlig have kunnet staa imod? — Ja, jeg mener . . . Det kan være meget vanskeligt til Tider, det at værne om sin Ære.

OBERSTEN
(i gennembrydende Bevægelse).

Ja desværre! — Netop dette, min Søns Fejltrin viser mig det til Overflod. Og naar det smerter mig saa dybt, som De maa tro, saa tilstaar jeg i dette Øjeblik, at det vel ikke mest er for Deres unge Datters Skyld eller for Deres, men det er jo netop paa hans, min eneste Søns Vegne. Han bærer det Fornavn, alle vi ældste Sønner i

Slægten har baaret; og han har blandt Mennesker været min første Opgave og mit inderligste Haab.

Jeg har maattet kæmpe haardt paa mange Maader. Min Fader døde som ung Capitain og efterlod sig intet, og vor hele Familie har mistet sin Formue; kun Hans Majestæt kan jeg takke for min Opdragelse. Og den afdøde Oberst von Sternecks Datter, der blev min Hustru, stod ene som jeg selv. De maa tro, at naar jeg altfor ofte følte mig selv holdt i Skranke fremfor mange andre, saa var min højeste Revanche netop Forventningerne til den Dreng. Og jeg har gjort, hvad der stod i min Magt, det ved jeg. Og saa maa jeg nu staa overfor Dem og tilstaa, at han har handlet som en ærеløs Knægt. —

SCHULZE
(gør en afværgende Bevægelse).

Det er vel for meget sagt, Hr. Oberst.

OBERSTEN
(i stigende Bevægelse).

Jo han har.

Men jeg beder Dem, Hr. Schulze . . . jeg tænkte . . . det var maaske dog muligt at han kunde udsone alt dette . . . overfor sig selv, mener jeg . . . paa en eller anden Maade . . .

Ja, for han kan ikke stoppes op nu i den

mest glimrende Carrière — hører De, De maa have Barmhjærtighed med ham — — og med mig.

SCHULZE
(rejser sig fattet og rolig).

Vi staar lige, Hr. Oberst. Men den ene af os maa vige. Og De kører det største Læs . . . Jeg har ikke mere at sige.

OBERSTEN
(staar uden at sige et Ord).

SCHULZE

Farvel, Hr. Oberst!

OBERSTEN
(griber hans Haand).

Farvel, Hr. Schulze! (vil sige noget, men faar intet Ord frem, slaar ud med Haanden — med tilkæmpet Stemme) Farvel. (Schulze bukker og gaar. Obersten følger ham mekanisk til Døren, som han lukker efter ham, vender tilbage og gaar i heftig Bevægelse op og ned ad Gulvet. Uhret over Skrivebordet slaar. Obersten gaar hen imod Bordet, vil samle sig, sætter sig, tager fat paa nogle Papirer, men rejser sig straks igen og ringer paa Klokken ved Døren til venstre; gaar op og ned ad Gulvet.)

Sjette Scene.

PIGEN
(kommer ind).

Obersten ringede?

OBERSTEN.

Er Oberstinden hjemme?

Slægten har baaret; og han har blandt Mennesker været min første Opgave og mit inderligste Haab.

Jeg har maattet kæmpe haardt paa mange Maader. Min Fader døde som ung Capitain og efterlod sig intet, og vor hele Familie har mistet sin Formue; kun Hans Majestæt kan jeg takke for min Opdragelse. Og den afdøde Oberst von Sternecks Datter, der blev min Hustru, stod ene som jeg selv. De maa tro, at naar jeg altfor ofte følte mig selv holdt i Skranke fremfor mange andre, saa var min højeste Revanche netop Forventningerne til den Dreng. Og jeg har gjort, hvad der stod i min Magt, det ved jeg. Og saa maa jeg nu staa overfor Dem og tilstaa, at han har handlet som en æreløs Knægt. —

SCHULZE
(gør en afværgende Bevægelse).

Det er vel for meget sagt, Hr. Oberst.

OBERSTEN
(i[illegible] de Bevægelse).

Jo han har.
Men jeg b[illegible]
tænkte . . .
kunde r[illegible]
jeg . .
J[illegible]

mest glimrende Carrière — hører De, De maa have Barmhjærtighed med ham — — og med mig.

SCHULZE
(rejser sig fattet og rolig).

Vi staar lige, Hr. Oberst. Men den ene af os maa vige. Og De kører det største Læs . . . Jeg har ikke mere at sige.

OBERSTEN
(staar uden at sige et Ord).

SCHULZE

Farvel, Hr. Oberst!

OBERSTEN
(griber hans Haand).

Farvel, Hr. Schulze! (vil sige noget, men faar intet Ord frem, slaar ud med Haanden — med tilkæmpet Stemme) Farvel. (Schulze bukker og gaar. Obersten følger ham mekanisk til Døren, som han lukker efter ham, vender tilbage og gaar i heftig Bevægelse op og ned [illegible]. Uhret over Skrivebordet slaar. Obersten gaar hen im[illegible]il samle sig, sætter sig, tager fat paa nogle Papirer, me[illegible]raks igen og ringer paa Klokken ved Døren til venstre[illegible]d ad Gulvet.)

[illegible]cene.

[illegible]N

[illegible]ind).

[illegible]EN.

[illegible] i

[illegible]d-

PIGEN.

Ja, men Oberstinden skal lige til at køre ud.

OBERSTEN.

Bed Oberstinden komme over til mig.

PIGEN.

Ja, Hr. Oberst. (ud.)

Syvende Scene.

(Obersten vedbliver, dog langsommere, at gaa op og ned ad Gulvet.)

FRUEN
(kommer ind i Visittoilette, Overtøj og Handsker).

Du vilde tale med mig?

OBERSTEN.

Ja.

FRUEN.

Men det varer vel ikke for længe. Vognen holder for Døren.

OBERSTEN.

Der bliver ikke noget af den Visit i Neindorf i Dag.

FRUEN
(betragter ham).

Hvad er der sket?

OBERSTEN.

Det er noget med Willibald.

FRUEN.

Willibald? (ringer) Rathen! — —

Ottende Scene.

(PIGEN kommer ind.)

FRUEN.

Lad Vognen køre hjem.

PIGEN.

Skal jeg bestille den til i Morgen, Frue?

OBERSTEN.

Nej. (Pigen gaar ud.)

Niende Scene.

FRUEN.

Men hvad er der dog sket? (sætter sig og tager mekanisk Handskerne af.)

OBERSTEN
(med behersket Ro).

Der var lige nu en Mand her fra Byen hos mig, Bygmester Hans Schulze.

FRUEN
(urolig).

Ja . . . jeg kender ham.

OBERSTEN
(som før).

Det er en af de respektableste Borgere i Byen, en Mand, der er et Mønster i sit Haand-

værk, og som fører et eksemplarisk Familieliv indenfor sin Stands Fordringer. Og han fortæller mig, at Willibald har gaaet bag Familiens Ryg med en af hans Døtre.

FRUEN.

Saa har der dog været noget om det alligevel!

OBERSTEN
(opfarende).

Har Du vidst noget om det?

FRUEN.

Ja, det vil sige, jeg har jo ikke vidst noget rigtigt. Jeg havde bare hørt, at de havde truffet hinanden paa disse Baller hos Husmanns i Søndergade ... ja, og saa var der en af Jomfruerne en Gang, som fortalte noget om, at der var nok nogen, der havde set dem sammen i Althausen.

OBERSTEN.

Og det har Du ikke talt om?!

FRUEN.

Aa, jeg tænkte ikke videre over det ... jeg havde bare denne Fru von Aksajeff i Hovedet — og det hele kunde jo ogsaa have været ganske tilfældigt. Jeg har tit set hende paa Stationen

køre derind, og Willibald tog jo af og til nogle Timer over til ham, Manden, der red Regimentets Heste til. Og saa vidste jeg da desuden, at Willibald var klar over, hvad han skyldte sig selv — og den unge Pige.

OBERSTEN.

Men det er netop det, der desværre ikke har været Tilfældet. Han har i længere Tid gaaet og spillet Kæreste med hende, og nu kommer Faderen i Dag for at fortælle mig, at han har besvangret hende.

FRUEN
(gør en Bevægelse med Læberne).

Det var meget kedeligt! —

OBERSTEN
(skarpt).

Det forekommer mig egentlig ikke at være Ordet.

FRUEN
(i en beroligende Tone).

Rathen, de sender da vel den unge Pige bort?

OBERSTEN.

Det antager jeg. Jeg maatte jo ogsaa sige det til Faderen, og han insisterede ikke overfor, hvad jeg sagde; jeg talte jo om Willibalds Stand,

om . . . kort sagt, at det var umuligt, at Willibald giftede sig med hans Datter.

FRUEN.

Ja naturligvis.

OBERSTEN.

Jeg talte om hans Udsigter, om Carrièren . . .

FRUEN
(indskydende).

Ja . . .

OBERSTEN.

Til sidst bad jeg ham.

Jeg føler i dette Øjeblik, at jeg ikke en Gang havde Ret dertil.

FRUEN.

Hvad er det, Du siger, Rathen? Der er jo da ikke Tale om nogen anden Udvej. Husk ogsaa paa, Neindorf er tæt herved.

OBERSTEN.

Det med Meerwaldt's maa der tænkes anderledes over nu. Efter dette maa man dog vel være varsom i den hele Sag.

FRUEN.

Ja. — Men naar nu den unge Pige kommer bort. Historien kan jo gaa ganske ubemærket

af. Du sagde jo selv, at Folkene ikke stiller andre Fordringer end, hvad der naturligvis kan overkommes. Og det kan vel ikke være saa langt henne endnu. — Mener Du ikke?

OBERSTEN
(skarpt).

Jeg mener blandt meget andet, at der hos Meerwaldt's er en ung Pige, som jeg troede, Du holdt af, og som Du gærne vilde se lykkelig gift.

FRUEN.

Men selv om der nu ogsaa skulde have været noget mere i det Forhold imellem Willibald og Schulze's Datter, saa bliver det jo netop nu forbi; og Klara von Meerwaldt og han kan blive de lykkeligste Ægtefolk i Tiden, selv om der ikke var saadan nogen ren romanagtig Kærlighed til at begynde med. — Det maa Du jo dog vide, Rathen.

OBERSTEN
(tier og ser paa hende).

FRUEN.

Ja, og maaske netop dette her vil faa Willibald til at indse, at det er nødvendigt, han gifter sig, som vi har talt om, og som vi begge ønsker.

OBERSTEN.

Da jeg giftede mig med Dig, Mathilde, begyndte jeg ganske vist ikke med nogen Roman.

FRUEN
(vil tale).

OBERSTEN.

Lad mig tale ud. Jeg forlangte ganske vist ikke af mig selv en lyrisk Elskers overstrømmende Sværmeri, men jeg bød Dig en livskraftig Mands inderlige Loyalitet. — Og det er blevet min Mening indtil den Dag i Dag, at det, som en Kvinde kan gøre Krav paa i sit Ægteskab, det er en Mand, der omfatter hende med sit hele Begreb om Ære, saa at hun ikke er ham en Elskerinde eller Husholderske eller Carrièremagerske maaske, men hendes Sjæl og Legeme er ham hellig, og han til enhver Tid lærer sine intimeste Pligter overfor Mennesker i sit Samliv med hende og deres Børn. Og jeg vil ikke kunne forsvare at tilraade et Ægteskab, naar jeg frygter for, at Manden ikke vil opfatte det paa denne Maade.

FRUEN.

Men Du er uretfærdig, og Du dømmer Willibald for haardt. Husk dog paa, at han er ung endnu . . .

OBERSTEN.

Naar man er ni og tyve Aar, er man ikke længer nogen Dreng, som render efter Skørter. Man er da enten bleven en Mand, eller man er stærkt paa Veje til at blive til en Døgenigt. — Du talte om Fru von Aksajeff før . . .

FRUEN
(afbrydende).

Aa, men lad os dog for Guds Skyld lade hende fare. Du har naturligvis haft fuldkommen Ret. Hun er forbi, og det har været det med Schulzes Datter, der har tynget ham.

OBERSTEN.

Men der er netop Grund til at tale om Fru von Aksajeff nu. Jeg indser for sent, at jeg har taget mig den Affære altfor let.

FRUEN.

Aa, der vil da vel ingen bryde sig om saadan et Fruentimmer.

OBERSTEN.

Ja, jeg har jo tænkt lige saadan, at Fru von Aksajeff var jo af den Sort Kvinder, der ingen Skade tager — og Ungdommen er nu engang ung; Historien forløb jo ogsaa under Iagttagelse af alle Former. Nu indser jeg, at det er Willibald, der har taget Skaden.

FRUEN.

Ja, men om han saa ogsaa har givet sig noget af med en anden Kvinde . . .

OBERSTEN.

Men det er netop det, at denne anden Kvinde er ikke nogen distingueret Skøge, som han kunde have forglemt sig med, men det har været en ærbar Pige af agtværdige Forældre, som han i længere Tid har lagt an paa og forført, en Kvinde, som han burde have følt sit Ansvar overfor, og det end mere, fordi der var en Stand imellem dem, hvor han yderligere havde en Ære at hævde.

FRUEN.

Tror Du ikke, Du tager for nervøst paa disse Ting, Rathen?

OBERSTEN.

Og det var Dig selv, der i Morges talte om din Angst for Fru von Aksajeff, og sagde, at netop den Slags Kvinder kunde faa forgjort en Mands Syn paa Kvinden. Og nu kan Du ikke se hele Følgen fra det og ned til dette her.

Du forstod maaske kun det skæbnesvangre i den Ting overfor det Meerwaldt'ske Parti alene?

FRUEN
(rejser sig).

Du sagde, Capitain Hartensleben kommer Kl.

elleve. Den mangler kun et Par Minuter, jeg vil hellere gaa. Saa kan vi maaske efter Middagen tale lidt mere om dette.

OBERSTEN.

Aa ja. Men jeg tror, det meste er sagt, af hvad der kan siges.

FRUEN
(staaende, skarpt).

Du vil dog vel i al Fald høre Willibald først?

OBERSTEN.

Jeg har aldrig dømt nogen uhørt. Naar han kommer fra Felttjenesteøvelsen, vil jeg tale med ham straks. Men jeg kan ikke sige, jeg haaber meget af den Samtale. (Uhret slaar.)

FRUEN.

Husker Du egentlig paa, Rathen, at det er din Søn, Du taler om?

OBERSTEN
(skarpt).

Jeg glemte det maaske noget over, at det var min Hustru, jeg talte med.

FRUEN
vil tale, men afbrydes i sin Replik af

JOHAN
(kommer ind, melder).

Capitain Hartensleben ønsker at tale med Hr. Obersten.

OBERSTEN

(rejser sig).

Der er Capitainen kommen. (Johan aabner Døren for den indtrædende Officer, gaar.)

Tiende Scene.

CAPITAINEN

(gjør staaende nogle Skridt fra Døren).

Jeg melder mig, Hr. Oberst! (med Hilsen mod Fruen.) Fru Oberstinde.

FRUEN

(hilser igen).

Hr. Capitain! (gaar.)

OBERSTEN.

Vær saa god at komme nærmere, Hr. Capitain!

CAPITAINEN.

Tak, Hr. Oberst! (gaar hen imod Obersten.)

Tæppet falder.

ANDEN AKT.

Første Scene.

(Oberstens Kontor, sen Eftermiddag, tændt Lampe paa Skrivebordet til venstre og paa Bordet midtfor. Obersten sidder ved Bordet til venstre og underskriver forskellige Sager, som han rækker JOHAN, der staar op henne ved Bordet. Denne retter sig og gaar stiltiende ud med dem. Obersten rejser sig, trækker mekanisk i Frakkens Skøder, gaar et Par Skridt hen over Gulvet, staar et Øjeblik i Tanker med Øjnene hen over Tidsskriftbunkerne paa Midterbordet, gaar saa hen og ringer paa Klokken ved Døren til venstre.)

FRUEN
(kommer ind).

Det var vel mig, Du vilde tale med?

OBERSTEN.

Er Willibald kommen hjem?

FRUEN.

Ja. Men han har lige faaet nogen Middagsmad. Han var saa forfærdelig sulten efter Øvelsen — jeg nænnede ikke at sige noget til ham straks.

OBERSTEN.

Aa nej. — — Han fik vel Generalens Brev?

FRUEN.

Ja, jeg havde lagt det ind i Spisestuen, jeg saa, han lukkede det op. Men der var ogsaa kommet et Telegram. Det var fra Berlin.

OBERSTEN.

Læste han Brevet?

FRUEN.

Ja, han løb det igennem, men han sagde ingenting. Og jeg kunde ikke faa et Ord over mine Læber. Tilsidst maatte jeg gaa ud. Jeg tror ikke engang, han lagde Mærke til det. —

OBERSTEN.

Du bad ham vel komme over til mig?

FRUEN.

Jeg sagde, Du havde noget om Tjenesten at tale med ham om.

OBERSTEN
(irriteret).

Hvorfor skulde det nu netop være noget om Tjenesten? Du behøvede jo slet ikke at have sagt nogetsomhelst. Jeg hader denne kvindelige Besmykkelseslyst — for at bruge et mildt Udtryk.

FRUEN
(tier, lille Pavse).

Rathen! — Du maa ikke tage for haardt paa ham.

OBERSTEN
(kort).

Willibald er vel ikke noget Barn.

FRUEN
(tager et Lommetørklæde op af Lommen som for at aftørre nogle Taarer).

OBERSTEN.

Du ved, jeg har aldrig holdt af Taarer.

FRUEN
(rejser sig).

Nej, det er sandt — — jeg hører for Resten, han kommer (hendes Replik afbrydes af Willibalds hurtige Banken paa Døren, som han umiddelbart efter aabner.)

Anden Scene.

WILLIBALD
(er i Interimsuniform ligesom Faderen, dog med Kaarde).

God Aften, Fader! Er Du her, Moder? —

FRUEN.

Ja, min Dreng.

OBERSTEN.

Din Moder og jeg vilde gærne tale lidt med Dig.

WILLIBALD
(ser sig lidt om i Stuen — noget forbavset, sætter sig).

Ja, jeg er til Tjeneste.

OBERSTEN.

Entrepreneur Schulze her fra Byen var hos mig i Dag.

WILLIBALD.

Saa — — aa —?

FRUEN.

Det var om Datteren, Willibald.

WILLIBALD
(slaar ud med Haanden).

Naa, saa ved I altsaa det hele. —

FRUEN.

Men Din Fader siger, han var nok til at komme til Rette med. De sender den unge Pige bort. Der var ikke Tale om Giftermaal.

WILLIBALD.

Det har jeg aldrig frygtet.

OBERSTEN.

Du har kanske ment, at med en Smule Borgerdatter kunde man altid tillade sig et og andet. Følgerne kunde man altid løbe fra.

WILLIBALD.

Du tager fejl, Fader. Jeg har holdt af Augusta Schulze.

FRUEN.

Hvad mener Du med det, Willibald?

WILLIBALD.

Jeg mener, hvad jeg siger, Moder. Og jeg mener tillige, at jeg har gjort et Menneske, som var blevet mig forunderlig kær, ulykkelig for hele Livet. Og mig selv med.

OBERSTEN.

Talemaader! —

WILLLIBALD.

Du har Uret, Fader.

FRUEN
(meget ængstet).

Hvor Du er rolig, Willibald!

WILLIBALD.

Ja, jeg er meget rolig, og jeg vil bede Eder begge om at høre mig i Ro.

OBERSTEN.

Havde Du været en halv Snes Aar yngre, skulde jeg nok have forstaaet at sætte din Sindsligevægt en Smule i Bevægelse, men det forekommer mig dog, at Du overfor dine Forældre, som begge er i det stærkeste Oprør over din Handlemaade, kunde aflægge noget af din Flegma.

WILLIBALD.

Der er vel Situationer, hvor en Mand maa

blive rolig, uden at det egentlig kan kaldes Flegma.

OBERSTEN.

Du skulde have været lidt af denne Mand noget før.

WILLIBALD.

Der har Du Ret, Fader.

OBERSTEN
(med spydig Harme).

Du taler som en Dommer.

WILLIBALD
(med Varme).

Fader! Se en Gang bort fra, hvad jeg skylder min Fader, og glem, at Du er min Oberst. Og hør paa, hvad jeg nu maa fortælle Dig og Moder som en Tilstaaelse og en Forklaring. Og saa bevar blot for mig, begge to, mens I hører, den Sympati, som jeg maaske i mine yngre Aar fortjente, og som jeg for Resten med den største Smerte føler for Øjeblikket er lige saa levende og varm i Eder som nogensinde — trods alt.

FRUEN.

Ja, Willibald, det er sandt. Og netop derfor gør dit Fejltrin os saa skrækkelig ondt.

Men, ikke sandt, Du angrer det ogsaa, Willibald?

WILLIBALD.

Anger er et trivielt Ord, Moder. —

FRUEN.

Ja, jeg mener, Du vil gøre alt dit for at se at faa det gjort godt igjen . . . saa vidt muligt.

WILLIBALD.

Ja, om det var muligt, Moder.

OBERSTEN.

Det er netop Sagen.

FRUEN.

Ja, jeg ved jo nok, at der er meget, som Du ikke kan oprette. (stærkt udbrydende) Stakkels Willibald, min egen Dreng, der er nok at afgøre med Dig og din Samvittighed alene.

WILLIBALD.

Ja, det er sandt, Moder. Den hele Affære og hvad der knytter sig til den, det er netop i strengeste Forstand min egen Sag. Og ikke noget andet Menneske, end ikke Du eller Fader, kan hjælpe mig saa meget som en Fingersbred til Rette. — — Og jeg har ogsaa allerede afgjort det med mig selv ganske ene.

FRUEN
(ængstet).

Men saadan maa Du ikke tale, Willibald.

Du maa ikke staa der saa fortvivlet rolig. — Det ved vi jo dog, at der findes Tilgivelse for alle Fejl.

OBERSTEN.

Sig mig blot een Ting, Willibald, hvad Du vel selv havde tænkt Dig?

FRUEN.

Havde Du tænkt paa at gifte Dig med hende?

WILLIBALD.

Jeg har aldrig tænkt paa det, men mindst af alting nu.

OBERSTEN.

Og hvad var dine Grunde?

FRUEN.

Du tænkte vel paa din Stand?

OBERSTEN.

Men det var jo netop den, som han satte saa brutalt til Side, da han overhovedet indlod sig med Pigebarnet.

WILLIBALD.

Ja Fader ... Og det kommer Du aldrig til at forstaa, at just det kunde gøre hende saa besynderlig kær for mig, at der laa denne Stand

imellem os. Det var netop hele denne Forskellighed i Tanker og Opfattelse af alle Ting, som tog mig fangen.

Og at hun var en ærbar Pige og vidste, hun dog aldrig kunde blive min Hustru, det gjorde, at hver eneste, lille Hengivelse maatte erobres — der var intet, af hvad hun gav, som ikke netop var helt ud mit.

OBERSTEN.

Og paa en saadan Betragtning lykkedes det Dig at føre en ærbar Kvinde ind, og det en Kvinde, der var opdragen i et Hjem, som havde sin Standsfølelse og Egenartethed saa godt som vort.

WILLIBALD.

Netop derfra, Fader, hentede jeg mine Vaaben. Der var en Slags Fætter, som sværmede for hende, en flink Haandværker og et net Menneske. Men han var af hendes egne. Der var hende ikke noget nyt ved ham, ingenting, hun følte sig blændet og imponeret og gjort lille af, saadan som Kvinder vil have det.

FRUEN.

Ja, det forstaar jeg saa godt. — (lille Pavse) Willibald — sig mig en Gang, hvordan var egentlig dit Forhold til Fru von Aksajeff?

WILLIBALD.

Jeg var en Tid lang opfyldt af Kærlighed til den Kvinde.

OBERSTEN.

Det antog jeg dog ikke, at man nærede Kærlighed til saadanne Kvinder.

WILLIBALD.

Jo, Fader! Naar man er fire og tyve Aar og saa naiv, som jeg var det dengang. Jeg kan ikke kalde det med noget andet Navn. Spørg mig selv nu bagefter, hvad det var for taabelige Drømme og Planer, der tumlede sig i mit Hovede overfor hende. Jeg ved det knap selv, jeg husker dem næppe, og det var vel ogsaa netop slet ingen Planer, bare Drømme, Fantasterier, Selvforglemmelse, alt hvad Du vil kalde det, men mere end Sandserne alene, det var det.

OBERSTEN.

Havde det endda kun været dem, havde jeg nær sagt. —

WILLIBALD.

Ja, og det kunde Du have sagt med Rette, Fader. Saadan var det hos von Renitz, hos Baumberg og hos Schramm ogsaa; de vidste allesammen saa ganske nøje, hvad de vilde hende, men hun

tog ikke nogen af dem, hun valgte mig, fordi netop ogsaa det betog hende, som var en ung Kvinde endnu, at jeg slet ikke tænkte, men bare lod mig rive med af hende.

Husk paa, at indtil da havde alting været Plan i mit Liv, i min Opdragelse og fra Skolen og Lieutenantstiden, alt, lige ned til det, som havde sendt mig til Berlin. Og jeg havde sat hele en Mands Kraft ind paa alt det Arbejde. Nu gav jeg den løse Tøjler overfor en Kvinde. Og alt det, jeg før havde villet og tænkt for mig selv og for Jer, det blev slugt op af denne Stolthed, naar hun sagde mig, at hun var min.

FRUEN.

Hun maa være kommen til at elske Dig højt. —

WILLIBALD.

Og jeg kunde glemme alting i den Kvindes Skød. —

OBERSTEN.

Jeg mente, det kom for en Mand her i Livet netop an paa at huske, til ethvert givet Øjeblik at huske helt.

WILLIBALD.

Men det var netop det at glemme, jeg fik lært hos Fru von Aksajeff, og det lærte jeg til

Gavns. Da jeg kom tilbage fra Berlin, maatte jeg ønske det af mangfoldige Grunde. Naar jeg styrtede mig ind i Arbejde, var det bare for at glemme; men Arbejdet alene formaaede det i Længden ikke. Jeg kunde ikke finde den gamle Hvile i det og alle de Forhaabninger, som fyldte saa helt ud før. Saa traf jeg Augusta Schulze. Hun var en Fryd for mine Øjne, som var blevne vænnede til Kvinder, og hun vakte efterhaanden denne altid pirrende Lyst til at blive raadig over hende, Herre over hende, og til atter engang at føle hele det Trylleri, som en Kvinde, der elsker, kan øse ned over en. Og jeg glemte alt igen —

FRUEN
(meget alvorlig).

Men det maa være forbi, alt dette, nu, Willibald.

WILLIBALD.

Moder! Jeg er bange for, det vilde flytte med for Fremtiden. —

OBERSTEN
(som rejser sig — meget alvorlig).

Der dømte Du Dig selv, Willibald.

WILLIBALD.

Ja, Fader. Det har jeg gjort.

FRUEN.

Men det er det, han hverken maa eller kan. Willibald er ikke sin egen Dommer. Det er dog vel snarere os, hans Forældre, som maa tage den Sag op.

WILLIBALD.

Og netop den Domstol traadte jeg nødigst af alle under Øjne.

FRUEN.

Og saa kan Du dog intet Steds vente bedre Gehør.

OBERSTEN
(meget bevæget).

Men heller intet Steds vil Retfærdigheden være vanskeligere at naa. For det, vi skulde være Dommere over, det er i altfor meget vor egen Gerning og vor kæreste Gerning, som vi nødigst af alle vil se er bleven røgtet slet.

WILLIBALD
(stærkt udbrydende).

Ja, Fader, hvad Du siger der, er netop det, der gør mig fejg. Det er det, der kunde bringe mig til at lyve, og som har ladet mig spekulere paa allehaande Krogveje og Udflugter, at jeg rammer Jer, mine Forældre, saa dybt i dette og det, som er mere end dette. Det har jeg aldrig

kunnet glemme, og jeg fik aldrig døvet i mit Sind denne pinende Erindring om al den Tanke og Omsorg, som I har ofret paa mig. Og saa skulde I dog have fejlet — fejlet og spildt det altsammen!

FRUEN.

Du sagde, der var mere end dette her, Willibald?

WILLIBALD.

Jeg har faaet et Telegram fra Berlin. Den Mand, der sendte det af, venter inde paa mit Værelse; han kom, ligesom jeg skulde over til Fader. Jeg vil have ham her ind. (ringer paa Klokken ved Skrivebordet).

Tredie Scene.

JOHAN
(kommer ind).

WILLIBALD.

Bed den Herre, der venter paa mig, komme her over.

JOHAN.

Javel, Hr. Premierlieutenant (ud).

Fjerde Scene.

WILLIBALD.

Det maa for en Dag nu, altsammen.

FRUEN.

Hvem er den Mand?

WILLIBALD.

Det er en Pengemand fra Berlin.

Femte Scene.

(JOHAN lukker Døren op for Bankier VEILCHENTHAL, der træder ind med en dyb Kompliment; studser et Øjeblik ved at se Obersten og Fruen. Han er moderne paaklædt, høj Hat, Handsker, Overfrakke.)

VEILCHENTHAL.

Hm! Undskyld, men jeg troede, jeg havde truffet Hr. Lieutenanten alene. (med dyb Kompliment.) Hr. Oberst! Fru Oberstinde!

WILLIBALD
(med en Haandbevægelse).

Det er Hr. Samuel Veilchenthal fra Berlin.

VEILCHENTHAL
(noget trykket ved Situationen).

Ja, maaske jeg kommer til Ulejlighed, jeg kan saa godt komme igen . . . (mod Willibald) om en lille halv Times Tid maaske, hvis det convenerer?

WILLIBALD.

Nej, Hr. Veilchenthal. Jeg beder Dem blive. Tag Plads.

VEILCHENTHAL
(sætter sig).

Ja, jeg havde jo netop Forretninger i Bernburg, saa havde jeg to Timers Ophold her i Byen til Iltoget, og saa tillod jeg mig . . .

WILLIBALD
(mod Obersten).

Hr. Veilchenthal er kommen hertil for at træffe Aftale med mig om eventuelle Betalingsmaader af en Gæld, som jeg er ham skyldig. Den er 38,000 Mark stor.

FRUEN.

Det er ikke muligt, Willibald!

OBERSTEN.

38,000 Mark?

VEILCHENTHAL
(farer halv forskræmt op fra Stolen, forsøger at smile og siger i en Slags beroligende Tone).

36,500 Mark, Hr. Oberst, 36,500 Mark. Det er blot 38,000, forsaavidt Beløbet ikke kunde afvikles nu den første, men vi skulde blive nødte til at prolongere (sætter sig atter og ser spejdende paa Obersten og Fruen). Og dersom Summen maaske skulde kunne betales straks — skal jeg gærne overfor Hr. Lieutenanten være villig til at gøre op pr. den 1ste, denne Maaned.

FRUEN.

Betale 36,500 Mark! —

VEILCHENTHAL.

Ja, eller maaske et større Afdrag?

FRUEN.

Du arvede jo kun 10,000 Mark efter Onkel Heinrich.

VEILCHENTHAL.

Dem har Hr. Premierlieutenanten punktlig betalt mig; jeg modtog en Anvisning dengang straks i Terminen.

FRUEN.

Dem har Du betalt ham!

OBERSTEN
(mod Willibald).

Det er vel Fru von Aksajeff, som har faaet de Penge.

WILLIBALD.

Hun fik dem, Fader. Det vil sige 10,000 Mark; Resten er Renter og Prolongationer.

OBERSTEN
(opfarende, imod Veilchenthal).

Og De nærede slet ingen Betænkeligheder ved at laane et ungt og uerfarent Menneske en saa anselig Sum Penge?

VEILCHENTHAL.

Jo, Hr. Oberst. Det gjorde jeg rigtignok. Det var jo en meget betydelig Risiko.

OBERSTEN.

Ja paa den har De vist tænkt tilbørligt.

VEILCHENTHAL
(ivrig).

Jeg forsikrer Dem, Hr. Oberst, ikke mere end tilbørligt. Jeg har virkelig stillet mig yderst kulant overfor Hr. Lieutenanten. Vi havde jo oprindelig afsluttet paa eet Aar, Hr. Oberst, og i Efteraaret var det allerede fire, og saa er jo Hr. Lieutenantens Onkel død i Mellemtiden.

OBERSTEN.

Ja, og alle hans gamle Onkels Penge gav min Søn jo Dem.

VEILCHENTHAL.

Ganske vist, Hr. Oberst, Gud bevares. Men man havde jo rigtignok ment, at Hr. Baronen havde interesseret sig ganske særligt for Hr. Lieutenanten. — Ja, jeg mener, det havde Hr. Baronen jo ogsaa, men der var jo saa mange velgørende Stiftelser og Anstalter, som Hr. Baronen saa smukt havde betænkt . . .

OBERSTEN.

Naa, De havde vel spekuleret paa mere efter Baronen. — Og Du med, Willibald?

WILLIBALD.

Jeg havde desværre været nødt til at haabe paa mere.

OBERSTEN.

Ja, det forstaar jeg. —

VEILCHENTHAL.

Ja, ikke sandt, Hr. Oberst. Det var en betydelig Skuffelse, det var det virkelig. Og jeg har haft store Tab og svære Udgifter af min Familie. Vi har haft saa megen Sygdom; i Fjor maatte vi ligge ni Personer hele Højsæsonen i Carlsbad, og det er jo ganske skrækkeligt, som de benytter sig af Lejligheden til at flaa Folk dernede. Jeg fornyede meget nødig Laanet for Hr. Lieutenanten dengang.

OBERSTEN.

Men De har dog næppe gjort det uden Vederlag!

VEILCHENTHAL.

Man maa jo beregne sig en passende Avance, Hr. Oberst, det er jo i enhver Forretning. Men kontante Penge, dem kan man have Brug for

straks; og saa er der Risikoen. Den bliver jo følgelig bestandig større. Jeg forsikrer Dem, Hr. Oberst, at havde det ikke været Familien von Rathen, saa havde jeg aldrig gjort det.

OBERSTEN.

Hvad mener De med det?

VEILCHENTHAL.

Jeg mener, at jeg skylder Familien von Rathen meget.

OBERSTEN
(mod Willibald).

Hvad siger den Mand?

VEILCHENTHAL.

Ja, undskyld, Hr. Oberst, men det gør jeg virkelig. Min Familie hører hjemme i Pleschin, der boede jeg som ung Dreng hos min gamle Fader. Han gjorde Forretninger paa Landet. Og det var jo dengang i de urolige Tider, og der blev snakket saa meget om Tyskere og Polakker o. s. v., og Bønderne var ophidsede, og det var meget os Handelsfolk, det gik ud over. Og saa tror de jo altid, at vi . . Jøder har noget. Det begyndte paa Landet, men saa kom det ogsaa ind til Byen. Men dér var jo Militæret. Og Hr. Oberstens Hr. Fader . . . salig Hr. Fader . . . stod ved det 21de Infanteriregiment den Gang.

OBERSTEN.

Og hvad saa?

VEILCHENTHAL.

Ja, saa dengang, de stormede vort Kvarter, Pøbelen, og de havde brudt vore Butiker op, og min gamle Fader havde de slæbt ud paa Gaden og os Børn med, og imedens vilde de sprænge vore Magaziner — saa kom netop Hr. Capitainen med sit Kompagni. Og de maatte slaas dygtig med dem, de saarede flere af Folkene og to Underofficerer med Stene, og der var en Lieutenant, som de rev Hjelmen af . . . men min gamle Fader befriede Hr. Capitainen selv. Og min Fader sagde altid: Husk paa den Hr. Officer, Samuel, han hed von Rathen. Han har reddet vor Ejendom — og det har jeg ogsaa gjort.

OBERSTEN.

Ja, saadan har De husket paa det, at De hjalp min Søn til at styrte sig i Ulykke.

VEILCHENTHAL
(med Liv).

Jeg har laant Hr. von Rathen til en billigere Rente end noget andet Menneske. Fem og tyve Procent, Hr. Oberst, det er en lav Rente i den Slags Forretninger, og jeg har handlet under Usance ved Prolongationerne.

WILLIBALD.

Hr. Veilchenthal har været saa hensynsfuld imod mig, Fader, som man kunde forlange det af ham.

VEILCHENTHAL.

Ja, er det ikke sandt, Hr. Lieutenant?

Var der maaske nogen anden i hele Berlin, der vilde have laant Dem, Hr. Lieutenant, paa de Betingelser.

WILLIBALD.

Jeg tror det ikke.

VEILCHENTHAL.

Der hører De selv, Hr. Oberst, Fru Oberstinde.

FRUEN.

Og kan De ikke forstaa, det havde været det bedste, om han ikke havde kunnet faa Deres Penge at laane? De 10,000 Mark havde vi vel endda kunnet skaffe til Veje.

VEILCHENTHAL
(med et indsmigrende Smil).

Men Hr. Lieutenanten kunde jo netop ikke saa godt gaa til sine Forældre. Det er jo nu engang saadan med den Slags smaa, galante Æventyr. — Det var mig, som hjalp den unge Herre.

Naturligvis mente jeg ogsaa eventuelt at kunne finde nogen Støtte hos den udmærkede Familie —

som glæder sig ved de allerfortræffeligste Forbindelser.

OBERSTEN
(ret og knap).

Saafremt De maatte have noget mere at tale med min Søn om, maa jeg bede Dem gaa over paa hans Værelse.

VEILCHENTHAL
(rejser sig).

Saa gærne, Hr. Oberst. (ser paa sit Uhr) Der er for Resten meget knap Tid. (mod Willibald) Jeg ved ikke, Hr. Premierlieutenant? . . .

WILLIBALD
(med et Blik mod Uhret over Skrivebordet).

Jeg kommer til at skrive Dem til, Hr. Veilchenthal. Jeg skal skrive endnu i Aften.

VEILCHENTHAL.

Men det bliver bestemt, Hr. von Rathen, ganske bestemt. De ved, jeg maa vide, hvordan vi kan arrangere det af Hensyn til en anden Forretning.

WILLIBALD.

De har bestemt Brev.

VEILCHENTHAL.

Mange Tak, Hr. Premierlieutenant. (med dyb Kompliment) Hr. Oberst, Fru Oberstinde! (Obersten og

Oberstinden hilse ganske let igen) Hr. Premierlieutenant! **(Willibald hilser.) (Veilchenthal gaar henimod Døren, som ingen følger ham til, bukker endnu engang, gaar ud.)**

Sjette Scene.

WILLIBALD

(i halv tjenstlig Tone mod Obersten).

Jeg skylder at forklare, at jeg gav hende, Russerinden, de Penge, Dagen før hun blev udvist af Berlin. Jeg laante dem paa Æresord hos nogle Kammerater i Garden, og bagefter maatte jeg gaa til Jøden.

FRUEN

Men paa den Tid troede jeg dog saa bestemt, Du havde brudt med hende.

WILLIBALD.

Det havde jeg ogsaa, Moder, jeg havde det. Og jeg vilde ikke gaa til hende, da hun skrev . . . Men tilsidst —

FRUEN.

Hun kunde jo være gaaet til en af de andre, som havde noget!

WILLIBALD.

Men der var netop ingen anden i Berlin dengang undtagen Schramm, og ham vilde hun spare sig op. Og hun kunde ikke lade sine Leveran-

dører spærre Vejen for hende. Hun maatte bort. Der var ved at komme Mistanke op imod hende. Det sagde hun rent ud til mig.

OBERSTEN.

Hun sagde det til Dig?

WILLIBALD.

Ja dengang hun begyndte at true.

FRUEN.

Hvad kunde hun have at true Dig med?

WILLIBALD.

Det var med Breve, Mo'er.

OBERSTEN.

Med Breve?!

WILLIBALD.

Ja. Jeg havde skrevet til Schramm, da han en Tid laa i Potsdam. Og dengang havde jeg sendt ham de gamle Jernbaneplaner, som han havde villet købe hende med. Jeg havde Adgang til dem fra Generalstaben — han foregav, han vilde bruge dem til videnskabelige Arbejder.

OBERSTEN.

Det var fra Dig, han havde dem?!

Og Du gik ikke hen og meldte hende og Schramm.

WILLIBALD.

Morgenen efter kom Politiet til dem begge, og Schramm skød sig en Kugle for Panden. Ellers havde jeg vel ogsaa nok faaet meldt dem, skønt — jeg havde haabet, hun kunde være sluppen væk, og det hele være gaaet hen uden Spor.

OBERSTEN.

Og saadan kunde Du tænke. — —

FRUEN.

Hvordan tror Du egentlig, Willibald, vi skal komme ud over al den Gæld.

WILLIBALD.

Vi kommer slet ikke ud over den, Moder, om vi saa havde hundrede tusinde Mark, for der er mere, end hvad Jøden har sagt.

FRUEN.

Er der mere endnu end det?

WILLIBALD.

Ikke i Penge. Men der er noget andet. Da jeg stod der otte Dage efter i det haardeste Bekneb; Æresordet til Kammeraterne bandt, og han har Ret, der var ingen anden at opdrive i Berlin, der vilde have laant mig uden ham, saa var det,

da jeg skulde underskrive hans Dokument, og han havde alle Pengene paa Bordet, og jeg havde sat mit Navn Willibald von Rathen under, at han skød min Haand bort. Der behøves ingen Titel, Hr. Premierlieutenant, sagde han, Navnet Willibald von Rathen, det er godt nok i sig selv — og da var det . . . da lod jeg, som om jeg ikke forstod ham.

OBERSTEN
(farer voldsomt op).

Hvad mener Du med dette, Willibald?

WILLIBALD.

Jeg mener, at der under Dokumentet bare staar mit og dit Navn, saa mente Jøden, han i paakommende Tilfælde kunde stille Dig Valget.

FRUEN.

Den Udvej har han tænkt paa —

OBERSTEN
(staar et Øjeblik stum af Bevægelse).

WILLIBALD
(i dyb Smerte, mod Obersten).

Fader!! — (lille Pavse.)

OBERSTEN
(med en af tilbagetrængt Bevægelse dirrende Stemme).

Willibald von Rathen, siger Du. — Mit Navn og dit Navn. — Ikke andet end vor Slægts Navn

skrev Du under din Forskrivning. (lille Pavse) Og Du lod være at mærke, hvad det betød, for det var nødvendigt. Du havde jo skaffet din Elskerinde Penge, og de maatte betales igen. —

Det forstaar sig: Det ene følger jo altid af det andet.

WILLIBALD.

Jeg har ingenting at sige. —

OBERSTEN
(heftig opfarende).

Og saa havde Du vel en Udvej til for det Tilfælde, det Navn ikke skulde kunne betale?

WILLIBALD.

Jeg havde aldrig en Gang tænkt paa at gøre Brug af det.

FRUEN.

Hvordan havde Du da tænkt, Du kunde afvikle det, Willibald?

WILLIBALD.

Aa, jeg mente, Jøden havde jo i en vis Forstand faaet sine Penge, og hvad han kunde have fornuftig Krav paa. Nu faar han yderligere Honoraret for min Afhandling anvist.

FRUEN.

Tror Du, han vil give sig tilfreds med det, Willibald?

WILLIBALD.

Nej, det vil han ganske bestemt ikke.

FRUEN.

Men hvad saa? (heftig gjentagende) Hvad saa?

WILLIBALD
(slaar ud med Haanden).

Ja hvad saa?

FRUEN.

Saa ødelægger han din Stilling.

WILLIBALD.

Lille Moder, lad os ikke tale om den mere.

FRUEN.

Ja, men det er den, vi skal tale om, for nu er det jo bare den alene, som det gælder. Alt det andet maa dog komme efter den. (pludselig imod Obersten) Rathen, Du maa tage den Gæld paa Dig.

WILLIBALD
(heftig opfarende).

Du maa aldrig sige saadan, Moder.

FRUEN
(mod Obersten).

For Du kunde jo dog skaffe den betalt.

OBERSTEN
(tier og ser paa hende).

FRUEN.

Ja, forstaar Du . . . jeg mener, der var jo noget rigtigt i, hvad Jøden sagde om Forbindelserne. Han tænkte vel paa de allerhøjeste Herskaber.

WILLIBALD.

Vilde Du have, Fader skulde gaa til dem?

OBERSTEN.

Jeg forstaar, at Du mener, jeg skulde bede Hs. Majestæt betale Willibalds Gæld.

FRUEN.

Nej, det mente jeg egentlig ikke, Rathen, for man maatte vel gøre, som Jøden tænkte, netop at Du tog Gælden paa Dig.

OBERSTEN
(nikker).

Sagde det var min.

WILLIBALD
(vil tale, men standses i sit Udbrud af Fruen).

FRUEN
(indtrængende mod Obersten).

Vilde det i Grunden være saa unaturligt? Hs. Majestæt ved jo netop allerbedst, hvordan vi altid har siddet egentlig smaat i det. Og om vi ikke netop havde sparet og passet paa, som vi har

gjort, kunde vi let i Tidernes Løb have faaet en saadan Gæld. Og den kunde jo saa være samlet hos Jøden paa den Tid for et Par Aar siden.

OBERSTEN.

Og Du mener altsaa, jeg skulde gaa til Kejseren at sige det og bede ham betale min Gæld for mig? — —

FRUEN.

Det er den eneste Udvej, Rathen.

WILLIBALD.

Den Udvej vilde Du byde mig, Mo'er?!

OBERSTEN.

Og det kan Du forlange af mig. — Du vilde have, jeg skulde gaa til min Krigsherre og Velgører og bilde ham ind, at jeg mit hele Liv var gaaet omkring som en Bedrager. Jeg havde formanet mine Officerer til Afholdenhed, jeg havde søgt at lade dem lære af mit Eksempel; men det hele havde blot været Løgn.

FRUEN.

Kunde Du ikke bringe det Offer, Rathen?

OBERSTEN.

Det Offer vilde være min egen Ære.

FRUEN.

Men det er for at redde din Søns.

OBERSTEN.

Sin Ære redder kun man selv, og den tør heller ikke noget Menneske ofre. Det mente jeg, Du vidste, at den maa hvert enkelt Menneske ufravigelig staa til Ansvar for.

FRUEN.

Ogsaa naar det gælder hele Ens Barns Lykke?

WILLIBALD
(fortvivlet udbrydende).

Hvor kan Du tale om Lykke, Mo'er?!

FRUEN.

Ja, kalder Du ikke det Lykke, hele din Stilling, Udsigterne, Carrièren, alting, alt.

OBERSTEN.

Der gives ikke nogen Lykke i Verden uden netop den at have hævdet sin Ære.

FRUEN.

Og det er altsaa din Mening, at der ingenting er at gøre for at redde Willibald?

OBERSTEN.

Fordi der ingenting er at redde mere.

WILLIBALD
(tager sin Kaarde ud af Frakken og lægger den paa Bordet, gaar op imod Baggrunden).

FRUEN
(i en fristende Tone).

Og det er den, Du har elsket, Rathen, elsket højest af alle Mennesker, højere end mig, din Hustru, det er din Dreng, din Søn, dit eget Kød og Blod.

OBERSTEN.

Men der er skrevet, om dit ene Øje forarger Dig, saa riv det ud.

FRUEN.

Ogsaa, om Du selv gaar til Grunde derved?

OBERSTEN.

Ja netop saa. Det er netop disse Hensyn til min egen, lille Person, som skal sættes til Side — saaledes som jeg har maattet glemme dem Gang efter Gang overfor Fjenden.

FRUEN.

Jeg glemmer ikke det ene, at det er mit Barn (med stærkt Eftertryk) og dit.

OBERSTEN.

Og Du tror, det falder mig let. — Men hvori ligger vel min Ret uden alene i Ansvaret overfor

mit Land, Slægten og min Stand? Willibald er Sønnen i min Slægt, og han er min Lieutenant.

WILLIBALD
(gaar langsomt frem paa Scenen).

FRUEN.

Og den som skulde være kommen længst frem af os alle.

OBERSTEN.

Men om man saa bød ham Generalsepauletterne imorgen, kunde jeg kun gaa til Hs. Majestæt for at bede ham tage dem fra ham; for jeg vidste, han vilde ikke forstaa at bære dem med Ære.

WILLIBALD
(med lav men fast Stemme).

Fader har Ret.

FRUEN
(i stigende Ophidselse).

Men han skal ikke have Ret. Husker Du paa mig, Rathen, din Hustru. Hvad tror Du, der skulde blive af mig efter alt dette?

OBERSTEN.

Du kom vel til at dele Skæbne med mig, som det er en Hustrus Pligt.

FRUEN.

Men hvis jeg nu ikke kunde det denne Gang?

OBERSTEN.

Saa maatte jeg miste min Hustru med. Og det har jeg vel allerede gjort?

WILLIBALD

(kaster sig i dybeste Fortvivlelse i en Stol med Hænderne op for Ansigtet).

FRUEN.

Hvad mener Du med det, Rathen?

OBERSTEN

(meget langsomt).

Jeg mener, at jeg i Dag ogsaa har set, at min Hustru og jeg har levet vort Liv hver for sig med vore Tanker. Og hvad jeg levede paa, har Du bare levet i — det blev aldrig til nogen Religion for Dig.

FRUEN.

Jeg har vist gjort min Pligt og fulgt Dig i et og alt.

OBERSTEN.

Ja — indtil den Dag, Prøvelsen kom.

FRUEN.

Og Du tror, der aldrig har været Fristelser

for mig, som jeg betvang af Hensyn til Dig og mit Barn?

OBERSTEN.

Det faldt det mig vel aldrig ind at tvivle om. Men nu er det denne Prøvelse, Du ikke vil bære sammen med mig. Rammer den maaske ikke ogsaa mig?

FRUEN.

Men Du har alt det meget andet. Og jeg havde kun min Dreng.

OBERSTEN
(med lav Stemme).

Og paa mig tænker Du slet ikke?

FRUEN.

Jeg forstaar Dig ikke, Rathen. —

OBERSTEN
(meget stille).

Jeg føler nu, at jeg staar ganske ene mellem Mennesker. Men jeg staar ogsaa Ansigt til Ansigt med mit Ansvar og med min Gud. Jeg har selv ikke længere noget Valg. —

FRUEN
(synker sammen i hulkende Graad).

WILLIBALD
(rettet mod Obersten, med sammenbidt Stemme, i stram, tjenstlig Tone).

Fader, har Du endnu noget at sige mig?

OBERSTEN.

Jeg kan kun løse din Tjeneste, Willibald, saa lempeligt som muligt. Din Orlov vil kunne løbe allerede fra imorgen Aften.

WILLIBALD
(som før).

Javel, Fader!

OBERSTEN.

Og saa ønsker jeg endnu, at Du sender mig en nøjagtig Fortegnelse over din hele Gæld samt Hr. Veilchenthals Adresse i Berlin.

WILLIBALD
(med Ængstelse).

Hvad vil Du gøre, Fader?

OBERSTEN.

Jeg vil have den Mand betalt lidt efter lidt, efter min Evne.

WILLIBALD
(voldsomt udbrydende).

Ogsaa det skulde Du have at bære! — Nej, Fader . . .

OBERSTEN

Du erindrer, Willibald, at jeg spørger ikke Dig. (ringer paa Klokken over Skrivebordet.)

WILLIBALD
(med bøjet Hoved).

Nej. — (ser paa Obersten og over imod Fruen, synes at ville sige noget, men faar intet frem, drejer om og gaar med raske Skridt over Gulvet og ud ad Døren i Baggrunden).

FRUEN
(farer op).

Gik han? — Hvor gik han hen?! — —

OBERSTEN.

Jeg ved det ikke. — —

FRUEN
(løber hen over Gulvet imod Baggrunden, men standser paa Halvvejen, da JOHAN træder ind).

JOHAN
(bliver staaende rettet nogle Skridt fra Døren).

OBERSTEN.

Bed Premierlieutenant Ewald melde sig hos mig imorgen tidlig Klokken ni.

JOHAN.

Javel Hr. Oberst!

(Medens Johan træder af, falder Tæppet.)

[illegible]